

Revistă premiată cu medalia și diploma „Pamfil Șeicaru” pentru literatură 2008 și „Premiul de excelență” al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România 2011-2012

Climates

116
Anul 12
iunie 2019

Director fondator: Ion Iancu Vale

Director editor:

prof.dr. Gheorghe-Valerică Cimpoca

Director imagine: Anton Gagi

literare

Revistă literară și de cultură românească
Fondată: mai 2007

(...Sfințească-se numele Tău...

Karmen Zaharia

Semnează în acest număr

Alexandr Pușkin/ Poeme...3
Gheorghe Valerică Cimpoca/ În căutarea adevărului (34)...4
Al Florin Țene/ Universul lui Bergson...5
Ioan Popoiu/ Hamlet la Elsinore...7
Anton Gagiū/ La răsărit e apusul (6)...9
Dorel Șhor/ Marga Grauenfels...10
Carmen Georgeta Popescu/ Poeme...11
Vasilica Grigoraș/ De la alfa la omega doar iubire...12
Dragoș Niculescu/ Sunt liber (poem)...13
Adrian Grauenfels/ Pictura pe sticlă o artă milenară...14
Alina Safta/ Taina fecioarei Lara...16
Firiță Carp/ Poezia, dincolo de poezie...17
Mihai Merticaru/ Rondeluri...18
Alensis de Nobilis/ Poeme...19
ITHACA/ Colaj liric...20
Ion Teodor Palade/ Caet de școlar...20
Germain Droogenbroodt/ Poezii bilingve...21
Ana Maria Cornilă/ Lucian Blaga un provocator spre...22
Anișoara Laura Mustețiu/ Satul de basm...23
Nicolae Trifan/ Onoarea sinuciderii onoarei...24
Octavian Mihalcea/ Peceți luminoase...25
Mircea Dorin Istrate/ Poeme...26
Elena Buică/ Oprit timpul...27
George Petrovai/ Afirmarea specificului național...28
Petre Isachi/ Psaltirea apocrifă...30
Alexandru Cazacu/ Poezii...32
Ion Iancu Vale/ La papura verde...33
Mihai Posada/ Samitul de la Rășinari...34
Vasile Filip/ Jurnalul, probă a sincerității...36
Dan Teodorescu/ O recunoștere la nivel național...38
George Roca/ Vivat, crescat, floreat Radio Prodiaspora...39

INFO CLIMATE

Coperta 1

„...Sfințească-se numele Tău...”

Karmen Zaharia

CONTURI PENTRU DEPUNERI DESCHISE LA BANCA TRANSILVANIA TÂRGOVIȘTE
RO54 BTRL 01601201U02393XX - pentru depuneri în LEI - RO 04 BTRL EURCRT00U0239301 -
PENTRU DEPUNERI ÎN EURO (SWIFT: BTRLR022) - USD: RO44BTRLUSD CRT00U0239301

Redacții asociate - România:

Bacău, Bistrița, Brașov, Cluj-Napoca, București, dev,
Focșani, Iași, Suceava, Turnu-Severin, Hunedoara,
Mangalia, Olănești, Dragnea, Ploiești.
Alte țări: Anglia, Australia, Belgia, Canada,
Danemarca, Elveția, Franța, Germania, Gibraltar, Israel,
Italia, Macedonia, Portugalia, Republica Moldova,
Serbia, Spania, SUA, Ucraina.

Redactor șef: Ion Iancu Vale

Redactor șef-adjunct: prof.dr. Gheorghe Valerică Cimpoca

**Colegiul redacțional: Anton Gagiū, Emil Stănescu, Florea
Turic, Gabriel Mihalache, George Piteș, George Terziu, Grigore
Grigore, Ion Teodor Palade, Romulus Gandy Georgescu**

Fondatori:

**Ion Iancu Vale
Mircea Cotârță
Sebastian Drăgan**

Colaboratori principali: Mihai Antonescu, Nicolae Bălașa, Elena Buică, Roni Căciularu, Luca Cipolla, George Coandă, Florian Copcea, Melania Cuc, Emilia Dănescu, Mircea Drăgănescu, George Filip, Dan Gîju, Dimitrie Grama, Dragoș Niculescu, Djamal Mahmud, Menuț Maximilian, Gavril Moisa, Octavian Mihalcea, Monica Mureșan, Ștefan Lucian Mureșanu, Florin Vărlan Neamțu, George Petrovai, Vavila Popovici, Georgeta Resteman, Puiu Răducanu, George Roca, Viorel Roman, Dorel Schor, Claudia Serea, Gabriela Căluțiu Sonnenberg, Al. Florin Țene, Baki Ymeri, Mihaela Loredana Mușetescu, Gheorghe Neagu, Mihai Merticaru, Ioana Stuparu.

Răspunderea deontologică a materialelor publicate aparține exclusiv semnatarilor

Revistă editată de Societatea Culturală și Prietenie „LANOI ACASĂ” Târgoviște ISSN 1843-035X

Revista apare în colaborare cu Societatea Scriitorilor Târgovișteni

Tehnoredactare: Mariana Briceag; Secretariat: Reta Sofronie Iancu

Poezii de Alexandr Pușkin (1799-1837)

Șalul negru

*Mă uit la șalul negru ca un ieșit din minți,
Și-i sufletul meu veșted răzbit de suferinți.*

*Pe când fusesem tânăr și-ncrezător, trufaș,
O tînără grecoaică iubit-am pătimaș.*

*Fermecătoarea fată mă dezmeirda oricînd,
Dar ziua cea cumplită se arată curînd.*

*Stam între oaspeți veseli, voios sorbind din vin,
Cînd îmi bătu la ușă, șoptindu-mi, un străin:*

*- "Petreci între prieteni și nu știi nicidecum
Că tînăra ta greacă te-nșală chiar acum".*

*L-am răsplătit cu aur, l-am blestemat neghiob,
Și l-am strigat îndată pe credinciosu-mi rob.*

*Ne-am repezit: călare, goneam spre fată drept,
Și-o crîncenă mîhnire se răsucea în piept.*

*Ajuns la pragul fetei, simțeam că nu mai pot,
În ochi căzuse ceața, eram sleit de tot.*

*Intrai în casa singur: acolo, pe divan,
Se săruta cu fata, în brațe, un armean.*

*n-am mai zărit nimic, doar spada s-a zbătut,
tîlharul n-avu vreme să scape din sărut.*

*Jucaî apoi pe trupul lipsit de cap și-ntins,
Privind năuc la fata ce, -ngălbenînd, s-a stins.*

*Imi amintesc tăcerea, văd sîngele: tîșnea...
s-a prăpădit grecoaica și dragostea cu ea.*

*Smulgîndu-i șalul negru din scumpul cap ucis,
Mi-am șters de sînge spada, rîzînd de vechiul vis.*

*Iar robul meu prin bezdna cărîndu-i pe sub porți,
În valuri dunărene i-a prăvalit pe morți.*

*De-atunci nu-mi pun sărutul pe ochii nimănui,
Nici o plăcută noapte în trista-mi viață nu-i.*

*Cu sufletul meu veșted răzbit de suferinți
Mă uit la șalul negru ca un ieșit din minți.*

Captivul

*În temnița umedă zac zăvorît.
Un șoim, în robie de mic, amărît,
Tovarăș al meu, ciugulește-un hartan
De carne, bătînd din aripi lîngă geam.*

*Se-oprește, și capul spre geam întorcînd
El parcă ghicește ascunsul meu gînd.
Din ochi mă îndeamnă țipînd, ca și cum
mi-ar spune: „E vremea să mergem la drum!”*

*Și tu ca și mine vrei liber să zbori.
Să mergem spre munții cu piscuri în nori,
Spre marea albastră, pe unde mereu
Cutreieră slobod doar vîntul... și eu!”*

Calul

*„Calule, ce ai? Ți-i teamă
De nechezi cu capu-n jos?
Nu mai scuturi dîrz din coamă,
Frîul nu-l mai muști, focos.
Nu te îngrijesc eu oare?
N-ai ovăz bun de mîncare?
N-ai tu scări de aur fin?
N-ai tu hamuri minunate
Și potcoave argintate
Și dîrlogi de ibrișin?”*

*Spune calul, trist și blînd:
"Potolitu-m-am căci, iată,
Glas de goarne-aud sunînd,
Tropot, șuiet de săgeată.
Și nechez căci pe cîmpie
Mult n-am să mai zburd semeț.*

*Și voios, plin de mîndrie
Că am frîu și scări de preț,
Hamurile în curînd
Mi le-or lua dușmanii toate
Și potcoavele de-argint
Din picioare mi le-or scoate.
Sufletul cumplit mă doare
Căci trudit de-oi asuda
Au sî-mi puie în spinare
Drept pocladă pielea ta."*

În căutarea adevărului (34). Cine suntem noi?

„Sfârșitul lumii va veni atunci când nu va mai exista cărare între vecini”

Părintele Cleopa

Gheorghe Valerică CIMPOCA

În numărul anterior am afirmat că suntem ceea ce mâncăm, ceea ce gândim și ceea ce facem. Ne deosebim noi de celelalte națiuni? Sigur că da. Avem elemente în comun cu celelalte popoare, dar și multe deosebiri. Aceste comportamente vin din trecutul nostru istoric și au contribuit mult la evoluția noastră sau la involuția noastră. Gândurile noastre sunt încărcate și au variat semnificativ în funcție de viziunile și conceptele dobândite în perioadele evoluției umanității. Poporul român se trage din vechiul popor dac peste care au trecut multe valuri de cotropitori. Toți cotropitorii au distrus aproape toate urmele care aminteau de harnicul și eroicul popor român. De-a lungul istoriei toți au jefuit fără milă acest popor și s-au ridicat datorită bogățiilor acestei țări. Acum se recurge la o nouă metodă de furt al popoarelor, inclusiv la poporul român, se recurge la globalizarea planetei prin mijloace de manipulare în masă, se caută anihilarea popoarelor, ademenindu-le cu sloganul „plăcere, putere, consumism”. Se

mizează pe mirajul traiului în huzur și al câștigurilor materiale fără prea multă muncă. Se caută și se pun la conducerea acestor popoare oameni fără cultură, trădători de neam și cât mai leneși. Nici România nu a scăpat de aceste conspirații, ba mai mult le-a pus în aplicare și se mândrește că este în frunte. Români aleși să ne reprezinte interesele țării în străinătate sau ridicat împotriva poporului care i-a ales și au îngenunchiat țara străinilor. Trădarea la români vine din trecutul îndepărtat și ne este întipărit adânc în memorie. În ultimul timp, societatea umană este puternic dominată de aspirații materiale, carieră și așa zisa „prosperitate”, plasând conceptele de bază ale moralității și al relațiilor umane pe planul doi. Este ușor de înțeles că astfel de tendințe creează un sistem de valori extrem de distorsionat, care camuflează esența adevărată a omului. Toate aceste viziuni acoperă în mod continuu și cu straturi apăsătoare puritatea noastră originală. Sunt oare închipuirile noastre dobândite, formate în societatea actuală? Sau, poate, suntem acea natură pură și neschimbătoare, care este contaminată de aceste iluzii false? Aceste concepte nu ne-au reprezentat niciodată și, de aceea, nu trebuie să le facem loc în inimile noastre. Doar după ce vom abandona toate concepțiile greșite, clădite și pietrificate în conștiința noastră de-a lungul vieții, vom fi capabili să vedem lumea cu proprii

noștri ochi. Numai atunci vom putea înțelege cu adevărat cine suntem. De cele mai multe ori uităm că suntem oameni și adoptăm caracteristici pe care nici animalele nu le au, acționând fără nici o rațiune. Un vechi proverb românesc spune că „a fi domn e o întâmplare, a fi OM e lucru mare”. Concepția despre noi pe care ne-o formăm de-a lungul timpului stă la temelia întregii noastre personalități. Toate acțiunile și sentimentele noastre sunt în conformitate cu imaginea pe care o avem despre noi. Ne comportăm așa cum credem că suntem. Dorința de a ne cunoaște, de a ști cine suntem, ce vrem și încotro ne îndreptăm, ne va da puterea de a duce totul la bun sfârșit. Dar, cunoașterea adevărată ne este ascunsă și perturbată prin cele mai multe mijloace de comunicare, controlate cu multă dibăcie de cei care au interese ca noi să nu aflăm adevărul. Nu mai este timp pentru noi. Nu mai suntem capabili nici să trăim și nici să visăm. Ni se pun la îndemână instrumente moderne de „autotortură” pe care le folosim cu plăcere și consumăm toată agoniseala muncii prin trudă, contribuind la îmbogățirea escrocilor în a meșteșugii vorbe și imagini. Nici nu ne trezim bine și deschidem contul pe Facebook, verificăm mesajele primite, dăm link-uri, shar-uri sau alte comenzi ca să arătăm lumii ce frumoși și înțelepți suntem noi. Telefonul este conectat în permanență la urechile

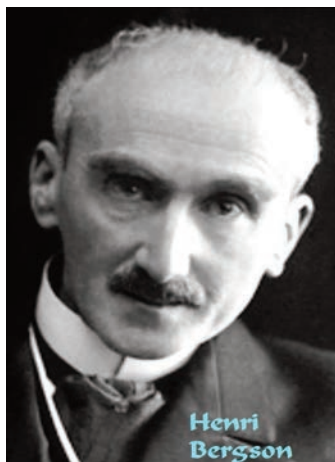
→ Continuare în pag. 6

Universul lui Bergson - „mașină de făurit zei”

Al. Florin ȚENE

Întreaga filosofie a lui Henri Bergson încearcă să ofere, peste timp, o replică la concepțiile lui Descartes. Filosoful pune viața, în diversitatea ei infinită și ubicuă, în locul presiunii cogito-ului și a dictaturii pretenției rațiunii de a controla despotic „pasiunile sufletului”. Direcția gândirii lui Bergson urmărește, aproape fidel, un crez formulat în ani tinereții: „A ști să te bucuri de prezent, să stăvilești neliniștea și teama, iată adevărata înțelepciune și scopul ultim al oricărei filosofii” (Henri Bergson „Ecrits et paroles”, Paris, 1957-1959, volum de debut, p.29). Influența lui Epicur, pe care îl citise din scoarță în scoarță, i-a conturat aceste gânduri. Louis Lavelle în „La philosophie française entre les deux guerres”, volum apărut la Paris în 1942, scria la pagina 91 că Bergson este „unul din rarii filosofi pe care gloria i-a vizitat”, atrăgând cititorii și auditoriul cu magia verbului scilpitor, obișnuit să ducă din tinerețe frumoasa imagine țesută de exaltările apologetilor. Opera sa, multiplu diversificată, totuși pare unitară și organizată insistent în preajma idei direcționare-trăirea subiectivă a duratei. O scrisoare către Harald Höffding scrisă de Bergson avertiza categoric că miezul operei sale este „intuiția duratei”, scrisoare semnalată de exegetul danez Vladimir Jankelevitch în „Henri Bergson”, Paris, 1959, p.4, și orice altă perspectivă închide nesupusului calea spre ea. „Curentul vieții” filosoful încearcă să-l pătrundă, să-l ducă în chinga

disciplinată, să-l pună sub direcționarea înțelegătoare a sufletului. Acest context Bergson îl face pe filosof să semneze pactul cu iraționalul. Însă păreriile comentatorilor săi sunt contrazise de lucrările principale ale lui Bergson care refuză să poarte numitorul comun favorit-durată, fiecare adduce o primenire revelatory de accent. „Eseu despre datele imediate ale conștiinței” (1889), se axează indubitabil asupra libertății eului și al cogitoului, „Materie și memoria” (1896), în care se face referire asupra raportului și confluenței dintre spirit și corp, „Evoluția creatoare” (1907), unde se insistă asupra dinamicii vieții în univers,

iar „Cele două surse ale moralei și religiei” (1932) părăsește direcția inițială și se îndreaptă spre apologia creștină. Fiecare dintre aceste lucrări orchestrează diferit experiența eului din gândirea lui Bergson- dar niciodată cu final de imn al bucuriei, în paginile fiecăreia revin insistent sunetele joase ale unui sentiment tragic al timpului, cu accente de doină, ca în cântecele de jale românești, sau

tânguitoare ca un clopot al destinului, al cărui sunet vibrează altfel pe timp noros. Filosoful spunea în al doilea volum al său „Ecrits et paroles” că marii gânditori și-au pus problema sensului vieții, dar mai puțini ne-au făcut să înțelegem că purtăm în noi cheia enigmei. Viața constituie existența privilegiată a universului și angajamentul cel mai serios, însă dificil, pe care și-l poate asuma o filosofie să-i explice sensul. Însă, gândind ca Fr. Schlegel, că filosofia se dezinteresează de orice propedeutică, Bergson urmărește să capteze ritmul vieții, să redea plasticitatea ei impunătoare printr-o gândire la fel de maleabilă și plastică, neobligată de arhetipurile ne fructuoase ale metafizicii. Filosofia lui este departe de a concepe viața ca o abstracție, „ca o simplă rubrică sub care se înscriu toate ființele vii”, (Euvres, ediție apărută la centenar, Paris 1959, p.493), dorește să-i statueze vieții intactă prospețimea, să plonjeze în abisurile ei insondabile, să se implice în vâltorile fluxului vital și să urce până la rangul de

conștiință de sine a acestuia. La început rigoarea științifică nu prea o găsim în lucrările lui, predomină înclinarea spre poezie, în „Evoluția creatoare”, la pagina 578, filosoful asimilează traiectoria vieții cu un obuz explodat într-o jerbă de fărâme sclipitoare, pentru ca la sfârșit să cedeze loc religiei, în „Cele două surse ale moralei și religiei”, unde își face loc providența, universul fiind imaginat ca „o mașină de făurit zei”. El descoperă că forța explozivă a vieții înfrânge rezistența materiei brute, pe care o echivalează cu „inertie, geometrie, necesitate” și deschide drumul pavat cu certitudini al evoluției, al dinamicii imprevizibilă și spontană al „elanului vital”, asimilat cu energia ocultă, răspunzătoare de promovarea vieții de la ameobă la om. El compară, oarecum entuziast, natura, tulburătoare prin imensa eflorescență de forme, prin jocul aleator și arbitrar al forțelor ei, cu „o mare operă de artă” și preia de la romantism

motive pentru a o descrie. Cum ar fi mobilitatea infinită care sfidează legea, muzicalitatea care suspendă haosul, emoția artistică intensă care revelează nemărginirea. Conceperea vieții instinctului și a dorinței ca reactive pentru înțelegerea omului, convertirea penumbrelor psihice în echivalent spiritual, „desenarea” cu o finețe de filigram a stărilor afective, analizarea perseverentă a memoriei, acea indiscretă fiică a plictiselii, cum o numea Ungaretti, sunt elemente cu care bergsonismul dorește să recucerească ogoarele pierdute ale perceptului Socratic. Acesta folosit de Bergson devine solidar cu elanul vital și insurgent față de rațiune, fapt ce-l face pe Leon Brunschvicg să spună în „La vie intérieure de l'intuition” că teoria bergsoniană „ignoră imperativul moral al lui Socrate”.

A ne cunoaște spunea Bergson înseamnă a descifra în efervescența adâncurilor aritmiile și euriemiile elanului vital, a acorda puterile sufletului la

tumultul răscolitor prin care viața cosmică irumpe irațional în om. El susține că elanul vital produce și indivizi de excepție- eroii, profeții, sfinții-ctitori ai unei ai unei „morale deschise”, care îndrumă oamenii către „societatea deschisă”, prin care se înțelege umanitatea. Sub imboldul lor înmugurește în om dorința de identificare cu principiul iubirii și creației emanate de divinitate și să se contopească cu ea. Prins în capcana timpului, în chinga lui haină, omul trece necurmat prin un nesfârșit șir de metamorfoze, devine mereu altul; niciodată ființa lui intimă nu se îmbăiază de două ori în valurile aceluiași râu sufletesc.

Filosofia lui Bergson nu construiește o strategie a victoriei omului asupra timpului și nici nu luminează vocația unică a omului de a dura valori nepieritoare, de a căuta, în zborul infinitului minimal (clipa), „mirabila sămânță”, cum spunea Blaga, a eternului înțeles ca mașină de făurit zei.

→ Continuare din pag. 4

noastre și ne autoalimentăm creierul cu ce ni se comunică și ni se comandă. Televizorul merge continuu pe canalele de propagandă unde manipularea este controlată de marile concerne unde se transmit știri false sau filme numai cu crime și violuri. Panica și frica au pus stăpânire pe noi, inhibându-ne instinctele de autoconservare. La chioșcurile de ziare nu se mai vinde Adevărul. În schimb se vinde două tigăi la preț de două tigăi și un cuțit. Cu cine te întâlnești ești indiferent și spui „hai că mă grăbesc sau n-am timp”. Numai dacă spui că este frumoasă și întinzi un card bancar cu cont gras primești un sărut de la „frumoasa” soție, mai tânără cu 20 ani și modelată de chirurghi plasticieni pe

bani grei. Cuvintele „mulțumesc, te rog, îmi pare rău” au dispărut din vocabularul nostru. Am devenit vulnerabili la orice sensibilități, parcă suntem de pe altă planetă și la care visăm să ajungem neapărat, căutând o scăpare. Nu mai avem înțelegere pentru oamenii cu nevoi, îi sacrificăm prin sărăcire, nepăsare și dispreț. Vrei să afli cum se transformă individul când afecțiunea sa, pentru un alt individ, este proiectată asupra unui obiect? Ce se întâmplă când el însuși devine obiect? Trebuie să ne cunoaștem și să analizăm toate faptele noastre ca să nu ajungem obiecte fără conștiință. Trebuie să ne schimbăm fiecare dintre noi înainte de ai schimba pe alții și ca să ne schimbăm trebuie să ne cunoaștem în adevărul nostru, în rostul

existenței și vieții noastre, ca să putem avea liniște și să putem trăi sentimental împlinirea spirituală. Problema care se ridică este adevărul din noi. Cunoașterea de sine, spunea părintele Constantin Galeriu, nu poate avea loc decât „numai în comuniunea dintre tainic și descoperit, mister și revelație, dintre infinitul divin și făptura zidită în hotarele timpului, dar care aspiră totdeauna, în lumina iubirii în care se săvârșește actul creator al aducerii de la neființă la ființă, dar și relația har”. Să facem mult mai vizibile cărările dintre vecini, care sunt punți de legătură, care arată că ne pasă unul de celălalt, că ne ajutăm unul pe altul și că ne iubim unul pe altul. Numai așa vom reuși.

(Va urma)

HAMLET LA ELSINORE

IOAN POPOIU

Continuare din nr. trecut

Iscoadă vicleană și curtean versat, Polonius acționează cum știe el mai bine, introducând în joc pe fiica sa și chiar pe rege: „Ophelia, tu plimbă-te. Stăpâne, / Primiți să stăm ascunși” (III, 1). Înțelegând rolul funest jucat la curte de Polonius, prințul îi atenționează fiica: „Vezi, ușile să fie bine-nchise, / Să nu-și poată juca prostia decât acasă” (ibidem). Dar slujitorul obedient al regelui uzurpator nu înțelege în ce primejdie se află: el aprobă exilul lui Hamlet, însă sfătuiește pe rege ca, după teatru, regina să-l cheme în iatac pe fiul ei (îndemnând-o chiar „să fie aprigă”), „iar eu, ascuns, voi fi numai urechi / La tot ce-și spun” (ibidem). Acolo, în iatacul reginei, își află sfârșitul acest „biet nătâng nesocotit”, plătind cu viața zelul său nesăbuit.

Polonius nu este singurul care execută conștiincios poruncile regelui, la fel de zeloși se arată cei doi curteni prea supuși, Rosencrantz și Guildenstern, care nu se dau în lături de la nimic în slujba încredințată. Regele le cere cu lejeritate celor doi „scumpi” slujitori să țină companie prințului, „crescuți de mici cu el, / Vecini prin tinerețe și porniri, / Primiți să v-așezați la curte / Ca peste tot, fiindu-i soți prieteni” să afle „De nu cumva îl doare-o taină-anume” (II, 2). Altfel spus, li se cere să-l „supravegheze” (spioneze), pentru a-i afla gândurile. Răspunsul celor doi este antologic prin slugărnicia lui: „A voastre maiestăți, (...) / Plăcerea pot a-și pune în porunci, / Și nu să roage” (Rosencrantz), „Ne supunem și gata stăm cu-adâncă plecăciune, / Ca prea umili, ce sântem, slujitori, / Dorind poruncă doar”, spune și Guildenstern (II, 2).

Cei doi se prezintă în fața lui Hamlet ca cei mai buni prieteni și, la întrebarea acestuia, „cum o duceți”, ei răspund cu maximă candoare: „Ca toți copiii lumii / Ferice de a nu fi prea ferice / Pe pălăria soartei nu noi îi suntem moțul” (II, 2). Dar când prințul îi întreabă sceptic cum „de-ați fost trimiși aicea, la-nchisoare”, „ce căutați voi în Elsinore?”, curtenii bat în retragere, iar răspunsul lor nu convinge: „am vrut să vă vedem, my lord, altfel, nimic” (ibidem). La insistențele lui Hamlet („Ați venit din

îndemnul vostru ? / Nu cumva ați fost trimiși anume?”), cei doi slujitori jalnici sfârșesc prin a recunoaște: „Alteță, am fost trimiși” (ibidem). Misiunea lor, odată eșuată, ei merg conștiincioși să „raporteze”, dezarmați, regelui, mirat de nepriceperea lor: „Ne-a spus că-și simte sufletu-abătut, / Dar nu ne-a spus de ce, niciun cuvânt / Nici nu prea stă să fie cercetat” (III, 1).

După demascarea crimei regelui, cei doi curteni intriganți se dovedesc unele utile în mâinile stăpânului lor și, la porunca acestuia, ei sunt puși din nou pe urmele lui Hamlet. La o remarcă sarcastică a prințului, cei doi încep să-și arate ostilitatea, iar tonul este altul: „Puneți în vorbe puțină rânduială și / Nu vă sălbăticiți de-nsărcinarea mea (...) Această curtenie nu-mi spune nimic bun”, arătându-se de-a dreptul jigniți de atitudinea acestuia: „My lord, cândva țineam la mine” (III, 2). În scena cu flautul, Hamlet îi spune răspicat lui Guildenstern cât de josnică este misiunea lui: „Vezi, ce lucru de nimic ai vrea să faci din mine! / Ai vrea ca eu să-ți cânt” (ibidem). Dar cei doi nu înțeleg avertismentul, ei continuă să slujească orbește pe regele uzurpator, punându-și, încă o dată, serviciile la dispoziția acestuia: „E grijă sfântă de-a feri / De orice rău atâtea vieți, ce azi / Trăiesc din mila majestății-voastre / (...) Cu atât mai mult o viață, / De care-atârână viața celorlalți, / Se cade a fi ferită...” (III, 3). Ca supuși prea-plecați, regele nu ezită să-i folosească și la lucruri murdare: „Prieteni, încă-o mână de-ajutor / Polonius a fost ucis de Hamlet, / Plecați și-i dați de urmă / Duceți mortul la un altar” (IV, 1).

Ei năvălesc realmente asupra prințului cu întrebări agresive: „Cu mortul ce-ați făcut ? / Spuneți-ne de unde-l putem lua, / Să-l ducem la biserică” (IV, 2). Hamlet, care le-a surprins obediența structurală, îi ținutește din nou la stâlpul infamiei prin replicile sale devastatoare: „...să mă-ntrebe un burete!”. Rosencrantz: „Mă socotiți un burete, my lord” ? Hamlet: „Da, domnule, burete, care sugerează / Încrederea, răsplata și puterea regelui. / Slujitorii aceștia sunt regelui foarte de folos / Căci îi ține cum ține maimuța mărul-între fâlci / Destul e să vă stoarcă și, / Burete (fiind), sunteți seci din nou / Cum ați mai fost” (ibidem). Același curtean răspunde dezarmat: „Nu vă-nțeleg, my lord”, dar Hamlet nu-l cruță: „Vorba cu tâlc adoarme în urechea bleagă” (ibidem). Dar răspunsurile sclipitoare ale prințului nu-i tulbură pe cei doi, care îl conduc sub escortă la rege. Ei nu reușesc, până în ultima clipă, să înțeleagă ce se petrece de fapt: trimiși de rege să însoțească pe Hamlet în surghiunul din Anglia, cu porunca scrisă de a fi executat acolo, Rosencrantz și Guildenstern sfârșesc prin a fi ei executați, plătind astfel prețul pentru supunerea lor oarbă. Din aceeași familie de slujitori obedienți fac parte și alți curteni, precum Voltimand, Cornelius și Osric.

Printre aceste personaje, un loc aparte îl ocupă Laertes, nimeni altul decât fiul lui Polonius, care, după terminarea studiilor din Franța, era destinat să intre în

rândul curtenilor de la Elsinore. Îl descoperim, surprinzător, chiar la început (actul I, scena 2), când regele Claudiu, după marele monolog, i se adresează direct: „Acum, Laert, ce ne mai spui nou ? / Aveai ceva de gând ? / (...) Poate vrei, / Ce nu-i de dat și nu e de cerut”? (I, 2). Întrebarea, aparent enigmatică, se referea la neînțelegerea anterioară dintre cei doi regi vecini, Fortinbras și Hamlet tatăl. Dorința lui Laertes, fiu bun și supus ascultător, nu este acum decât să ceară „înalță voie” pentru a se întoarce în Franța. Îl regăsim apoi în casa tatălui său, pregătindu-se de plecare, alături de sora sa Ophelia, pe care o sfătuiește într-un mod nu tocmai frățesc: „Iar zâmbet și alte fleacuri de la Hamlet, / Tu ia-le drept un joc al vârstei lui” (I, 3). Afișând o falsă înțelepciune, deloc convingătoare, el se arată puțin înțelegător cu tânăra sa soră: „Măsoară dar ce-n cinste poți să pierzi / La șoapta lui urechea de-ți apleci / (...) la seama: frica-ți ține frumusețea, / Dușmanul tinereții-i tinerețea” (ibidem).

Apoi, Laertes, tânărul atât de „moralist”, dispăre, îl vom întâlni din nou când deznodământul se apropie, iar despre el ne vorbește același rege. Laertes apare în fața ochilor noștri uimiți într-o postură neașteptată, aceea de tânăr gentilom în fruntea unei oști răsculate. Claudiu, neliniștit, relatează reginei că, după moartea lui Polonius, în tulburarea ivită, punând capac acesteia, „sosi-n ascuns și frate-său din Franța”. Dar tânărul răzvrătit pare de nerecunoscut: „Îl paște spaima, stă întunecat, / Și sunt destui șuierători să-i umple / Urechea cu veninul șoaptei lor” (IV, 5). Laertes, cel atât de sever cu elanurile de dragoste ale surorii sale, atacă castelul și intră înarmat la rege, pe care-l apostrofează violent: „O, rege prea mârșav, să-mi dai pe tata”! Precum un tânăr rebel (anarhist), el aruncă în aer orice morală, urmărind doar dreptatea sa: „La iad, credința! / Ce-am jurat, la dracu! / Chiar sufletu-mi, în groapa cea mai neagră! Înfrunt osânda veșnică...” (ibidem). El se arată gata să renunțe la acestea doar pentru o satisfacție personală: „Vreau numai să răzbun pe tata”. Intrarea în scenă a Opheliei, cu mintea răătăcită, amplifică exasperarea și dorința sa de răzbunare: „Mânie, seacă-mi creierii! (...) / Sminteala-ți voi plăti-o greu, încât / Să-ncline orice cumpeni (...) / Cu mintea-ntreagă, n-ai putea mai mult / Să-ndemni la răzbunare” (ibidem).

Laert, numit de Hamlet „gentleman”, este „un om al curții, versat, crescut după modelul și exemplul tatălui său (Polonius) și la fel de dispus să-și realizeze scopurile „pe căi ocolite”, după cum o dovedește conspirația împotriva prințului. Superior acestuia în înzestrări de suprafață, Laert îi este inferior în privința înclinațiilor lăuntrice, ce țin de conștiință, intelect și sentiment. Spre deosebire de Hamlet, care își interiorizează și motivează actele, Laert știe să acționeze. Rolul pe care-l joacă în schema acțiunii tragice, ca tip opus lui Hamlet, vorbește de la sine despre profilul sufletesc al personajului” (L. Levițchi, p. 449). O asemenea izbucnire de revoltă ne-ar

face să credem că avem în față un al doilea Hamlet, dar, foarte curând, gentilomul mânios, care-l apostrofează pe rege, se transformă într-un mieluşel, în mâinile abile ale acestuia. Laertes, cel care exclamă vehement „eu nu pot fi-nşelat”, se metamorfozează, aparent neverosimil, în instrumentul orb al răzbunării regeşti. Claudiu încearcă să-l cucerească pe gentilom, sugerându-i că prea lesne s-ar putea răzbuna pe Hamlet, îmbiindu-l, ca rege, „cu o ispravă ce-mi trecu prin gând / sub care va cădea zdrobit”, iar de „moartea lui nici vântul n-o să sufle” (IV, 5). Laert, tânărul, în fond, nesăbuit și orb sufleteşte (și aceasta este marea diferență față de Hamlet), acceptă îmbierea (momeala), și el însuși i-o cere regelui: „Dacă-ați putea să faceți / Ca eu să fiu unealta” (ibidem). Mai mult, fără ca regele să-i vorbească de propria sa dorință de răzbunare (niciun moment Claudiu nu se gândește să-i dezvăluie fapta sa ucigașă), el cade cu ușurință în capcana întinsă și, pentru ca răzbunarea să-și atingă ținta, el adaugă : „voi face-ntocmai / Și pentru-aceasta îi otrăvesc și vârful” (ibidem, p. 133), exact ceea ce dorea regele. Ca și curtenii amintiți mai sus, Laert va împărtăși soarta acestora, victimă a propriei nesăbuinte.

Personaje, precum regina Gertrude și Ophelia, intră într-o altă categorie, a celor care sunt părți sau victime ale Mecanismului.

Regina, soția uzurpatorului Claudiu și mama lui Hamlet, chiar de la început (actul I, scena 2) se arată preocupată de starea fiului său, dar fără să uite niciun moment că este cea care stă alături de un rege: „Alungă-aceste neguri, bune Hamlet, / Și-arată ochi prieteni Danemarcei” (I, 2). O reîntâlnim curând, tot cu gândul la acesta, după „schimbarea” inexplicabilă a prințului, cerând lui Rosencrantz și Guildenstern să stăruie la curte „un răstimp”, pentru a se afla în preajma sa: „Vă cer acum, de-ndată, să-l vedeți / Pe multschimbatul fiu al nostru” (II, 2). Pe de altă parte, regina înțelegea prea bine că starea fiului său nu putea fi influențată decât de un singur lucru: „Mă mir să fie-alt capăt decât moartea / Lui tată-său și zorul nunții noastre” (II, 2). Regina este îngrijorată de fiul ei, este preocupată de starea acestuia, dar se dovedește o fire slabă, care se lasă influențată (manevrată) de inițiativele și planurile regelui, care i se adresează astfel: „Gertrude, du-te și tu, / Fiindcă-n taină-am ticluit ca Hamlet / Să poată-ntâmplător și chiar aici / Să dea de Ophelia” (III, 1). Răspunsul reginei este grăitor pentru starea de inconștiență în care se afundase: „Ascult, my lord, și plec”. Sunt cuvinte ce ilustrează lipsa completă de personalitate a reginei, anestezierea conștiinței sale, promiscuitatea în care se afundase. Regina decăzuse sufletește atât de mult, încât se lasă sfătuită (dădăcită) până și de (jalnicul) Polonius: „Fiți apigă, fiți tare: / Vorbiții-i de peamarile-i trăsna / Și că-nălțimea-voastră l-a ferit / De focul unei mari mâinii” (III, 4). Regina, complet prăbușită, răspunde doar: „N-avea nicio grijă / Du-te și te-ascunde” (ibidem).

Va urma

LA RĂSĂRIT E APUSUL

Anton GAGIU

Continuare din numărul trecut

Din volumul „La răsărit e apusul”.
Capitolul II: „Ce drum să alegi” (5)

În primăvara aceluia an am primit o scrisoare înduioșătoare de la mama. „Măi, mamă, am vorbit de mai multe ori cu Maria și mi-a spus că i-ar face mare plăcere dacă i-ai scrie. Ai plecat fără măcar să-ți iei la revedere de la ea și îți exprimă nedumerirea față de acest gest. De aceea m-a rugat să-ți spun să-i scrii pentru că ea așteptată un semn de la tine”. Acesta este doar un fragment din acea scrisoare pentru că pe mai bine de o pagină mă dojenea, că nu știu să prețuiesc o relație cu o fată din satul natal cu care fusesem și coleg de școală și, da' încercasem puterea dragostei în vremea copilăriei. Am cumpănit la ceea ce aveam de făcut, dacă e bine sau nu să redeschid o poartă spre tărâmul dragostei. Nu o mai văzusem de mai bine de doi ani, nu schimbaseram un cuvânt sau o privire cu ea și parcă îmi era teamă s-o iau de la capăt. Gestul mamei nu m-a pus la lucru din acest punct de vedere, el mi-a reamintit de clipele înflăcărâte pe care le trăisem cu câțiva ani în urmă, când eram elev în școala generală și alergam să-i fur o privire, măcar o privire. Și parcă acele momente reînviat m-au trezit la viață, mi-au mișcat inima și după mai multe zile de întrebări pentru mintea și sufletul meu, i-am scris. Am primit răspuns după câteva zile semn, că mi-a scris imediat ce a primit scrisoarea mea. Din acel moment am început să ne scriem zilnic. Trebuie să faceți un exercițiu de gândire ca să vă dați seama ce înseamnă pentru un tânăr de douăzeci și unu de ani să transpună zilnic pe hârtie gândurile sale și să le transmită persoanei pe

care o iubește. Da, trebuie să spun că o iubeam pe această fată, deși nu o mai văzusem de peste doi ani, dar imaginea ei trăia în mintea mea sfântă și clară precum o lună plină pe un cer senin, cald și frumos precum un fruct de octombrie. Aici nu era vorba numai de tinerețe, de vise îndrăznețe, ci și de mediul în care se scurgea viața. Un mediu cazon, rigid, închistat supus unor rigori care uneori depășesc condiția umană. E adevărat acum nu mai era comandantul meu Domnescu, personajul cu gândirea de lemn, dar mediul era același. Deschiderea zilnică a scrisorilor Mariei era medicamentul care mă extrăgea din acel mediu și mă teleporta într-o viață ireală unde dragostea era prezentă, un fel de... câmp cu verdeață, unde dispărea durerea și întristarea. Dacă se întâmpla ca o singură zi să întârzie acea scrisoare, mă cuprindea o durere fizică pe care nu o puteam localiza, era prezentă peste tot în corpul meu și nicăieri. Era posibil ca întârzierea să fie datorată unor condiții de transport, întârzieri normale pentru un sistem poștal învechit, pentru mine însă acea întârziere mă durea ca o amputare a sufletului. În vacanța de dinainte de Sărbătoarea Paștelui în sfârșit ne-am întâlnit. Doamne câtă tulburare, cât suspans, câtă trăire! Eram în fața ei, dar nu puteam rosti niciun cuvânt pentru că el, cuvântul deși exista în mintea mea nu putea prinde contur, nu putea să răzbată până la ea. Eram copleșit, emoționat, înfierbântat și pierdut. Mi-am revenit după câteva minute și nu am avut curaj decât să-i strâng mâna în palma mea școlărește de parcă mă aflu în fața unei persoane care mă examinează, și poate asta făcea. Am povestit o mulțime de lucruri, dar amândoi am evitat să vorbim despre întreruperea relației

noastre. Ea nu s-a întâmplat, practic am comprimat timpul și nu ne văzusem de... ieri. A fost o înțelegere fără vorbe și fără cuvinte, dar a fost, pentru că de atunci și până astăzi firul relației noastre nu s-a rupt. Am petrecut împreună o vacanță de vis în satul natal. Ea avea deja o preocupare, era învățătoare, suplinea într-o școală într-un sat vecin, eu încă soldat, ofițer în devenire. Din fragedă copilărie îmi făcusem un obicei de a colinda poienile, văile, pădurile, de a vorbi cu copacii pe care-i știam de mici și care au crescut sub ochii mei. Știam denumirea fiecărei specii de păsări pe care o vedeam, pe unele parcă le știam de când lumea, în mintea mea erau aceleași pe care le văzusem de prima dată, le admiram și trăiam acolo în natură odată cu ele. Nu era reîntoarcere în acel sat în care să numi duc pașii pe acele poieni și văi. Așa fac și astăzi. Acesta este ritualul meu în care mă cunun și mă cunun din nou cu natura, iar nași îmi sunt... soarele și luna, pentru că mă întorc de unde am plecat atunci când răsare luna. De câțiva ani am pentru aceste călătorii și un însoțitor, un prieten de nădejde, un patruped simpatic și deștept pe nume Bobiță. În mai bine de zece ani din existența lui am colindat de zeci de ori

→ Continuare în pag. 10

MARGA GRAUENFELS - O LUME IMAGINARĂ

Dorel SCHOR

Ceramica artistică și arta decorativă sunt formule artistice diferite, dar uneori se întâlnesc armonios într-o extraordinară prezență, datorită puterii misterioase de fascinație, care vine din puritatea și claritatea obiectelor. Se întâmplă insidios dar repetabil și în cazul lucrărilor neconvenționale ale artistei ceramiste Marga Grauenfels. Fasonând cu dăruire și minuțiozitate argila inertă, ea

crează o lume absolut imaginară, trecând cu dezinvoltură de la sacru la profan. Marga combină cu bună știință frumosul cu utilitarul, atașând formelor arhaice expresia modernă, subtilă și rafinată. Vedem uneori combinația inteligentă de idealism, cu un soi de primitivism voit naiv. Eliberându-se de modele, de codurile existente, ceramista sugerează tradiție, armonie, fantezie...

Această reevaluare a primitivismului permite obținerea unor obiecte emblematice, a unor lucrări personalizate care adună în repertoarul creativ al Margăi Grauenfels o gamă largă, cuprinzând figuri sculpturale, idoli ai fertilității, protectori ai casei, dar și obiecte funcționale, nu lipsite de grație și eleganță.

Totul, sau aproape totul, intuitiv și logic, folosind abilitatea creativă, către o dimensiune artistică complexă. Obținută prin simpla modelarea și arderea argilelor... Simplă?

→ Continuare în pag. 22

împreună acele meleaguri. Așa că acum, de fiecare data când ajung în satul natal el îmi dă tonul la excursie. După ce descarc bagajul din mașină și el vede că am terminat se duce la poartă și parcă mă întreabă:

- „Hai, ce faci, nu mergem în excursie?” Trebuie să-i explic că încă nu este momentul, că vom merge mai târziu sau în ziua următoare. Înțelege, dar e nemulțumit.

În ziua următoare mă trezește la șase ca să ne pregătim de excursie. Uneori călătorim și douăzeci de kilometri într-o zi, dar pentru el nu înseamnă nimic, în timp ce eu sunt epuizat. Niciodată nu mi-am închipuit că poate exista între mine și... un necuvântător un astfel de atașament atât de înversunat. Pentru că este chiar așa atașamentul meu, nu-mi pot închipui viața fără Bobiță, este drogul vieții la care pot renunța doar în afara existenței. Nu știam ce am să mă fac în mediul acela cazon, rigid, parcă scris pentru tot restul vieții, după terminarea vacanței alături de Maria și reluarea activității de... soldat aflat la cursuri. Dar a trebuit să plec și m-am despărțit de Maria într-o zi de septembrie. Ne-am îmbrățișat, da, ne-am sărutat, dar nici îmbrățișarea și nici sărutul nu au avut aceeași valoare, intensitate ca schimbul de priviri. Ochii noștri vorbeau așa cum se întâmpla în urmă cu ceva ani când ne vedeam fugar cu holul clădirii în care funcționa

școala. A rămas stabilit să ne scriem în fiecare zi, indiferent cât de greu ne-ar fi și... ne-am ținut de cuvânt. Eram elev în anul doi și așteptam zilnic acea scrisoare de parcă de la ea ar fi venit salvarea mea. Și venea. Pentru că după ce-i vedeam scrisul pe plic, îl țineam în mână, eram în adâncul meu alt om, complet, întreg, plin de speranță și eram puternic, nimic din răutățile lumii nu m-ar fi putut atinge. Acel an de școală militară fără Domnescu a fost... binecuvântare, „parfum de Paris” cum ar spune cineva. Pentru că am primit de la conducerea școlii un comandant cu „scaun la cap”, adică întreg la minte de la care aveai ce să înveți. Și din acel moment școala nu mai era pentru mine o pedeapsă pe care o promisem de bună voie. Într-un astfel de mediu prietenii cu colegii de pluton te fortifică, adică îți creează acea stare psihică propice pentru a beneficia de confortul mental necesar să te simți în siguranță. Dacă la aceasta adăugam și scrisorile Mariei aveam întregul univers de mișcare al existenței mele. Pentru a se simți în siguranță omul obișnuit are nevoie de două căi care să-l conducă spre adevăr: sănătatea cotidianului, a spațiului și timpului în care gravitează; și prefigurarea certă a viitorului. Eu, atunci le aveam pe amândouă: sănătatea cotidianului meu era asigurată de normalitatea zilelor de activitate sub comanda noului comandant de pluton,

scrisorile Mariei și prietenia sinceră a câtorva colegi de pluton (Sandu, Virgil, Marian); iar prefigurarea viitorului era asigurată că la finalul școlii, statul îți asigura locul de muncă în specialitatea în care erai pregătit, dar și locuință, cu alte cuvinte erai determinat să rămâi în acel sistem și să i te dedici lui. În corespondența noastră, adică a mea și a Mariei, am pus-o de... căsătorie. Eram foarte tineri, îngrozitor de tineri, dar dornici să ne unim destinele. Trebuia să primim acordul părinților. Pentru că îmi spusese că ea nu are curajul să ceară acordul propriilor părinți m-a rugat pe mine să fac acest lucru. Așa că le-am scris o scrisoare înduioșătoare, în care filonul principal era acela că: „noi, am luat hotărârea eroică de a ne uni destinele...” Mamei ei i-a plăcut termenul pentru că în răspunsul pe care mi l-a dat, a citat expresia. Aveam acordul lor. Pentru mine nu a fost greu să-l obțin pe cel al părinților mei, așa că am planificat și nunta, în vacanța mea de vară dintre anul doi și trei de școală militară. O astfel de planificare echivalează cu încercarea de a te abona la viață, adică simți că-ți planifici existența, că nu o forță exterioară face asta, ci forța din interiorul tău, întrucât căsătoria este una din etapele cruciale ale vieții. Ea se află la mijlocul extremelor, între naștere și moarte, le unește pe acestea și dă... un sens vieții.

Va urma

POEME

Carmen POPESCU

Femeia-ecou

*Să te ferești de zâmbetul femeilor târzii
venite-n mare grabă să te-alinte,
tu crezi că le-ai învins trecutul, c-ai pătruns
în viitorul lor și vei domni
mai mult decât uitatul inorog,
oh, zâmbetul acela e un drog
cu brațe lungi și gânduri străvezii.*

*În inima nopții curge un râu
în ambele sensuri, și totuși în sus,
năvalnic îți pare, când ești rătăcit
de miezul luminii ce viu te hrănește,
prea lin, când dorești cu ochii închiși
o lume trecută pe numele tău,
de-aceea n-auzi cum se roagă sub ape
femeia-nsetată, femeia-ecou,
să-i crească la geam, în fiecă clipă,
o floare a soarelui cu chipul tău.*

Râul și izvorul

*Cum aş putea găsi,
în lumea care defineşte ziua,
pe cineva mai iertător cu mine, mai adânc
decât a fost şi este Poezia
din carnea căreia mănânc?*

*Mă lasă să-i pun puncte, chiar de eu
n-am terminat de plâns o frământare,
iar virgula e liberă să stea
oriunde, când pictez din mine-o stare.
Indiferent c-o simt sau nu o înţeleg,
tot neascultătoare mă avânt
în volburi ce mă-ntreabă despre viaţă,
atunci, cu sufletul de cerul ei mă leg
şi fără nicio teamă mă cufund
în nopţi de gând,
s-aprind o dimineaţă.*

*Nimic profetic şi nimic banal,
în vorbele ce nu-şi confundă rima,
căci nu sunt eu izvorul, ci un râu,
nu-s ultima ce bea din el,
cum nu-s nici prima.*

Cu un pas înainte

*Prin punctul meu de vedere trec sute,
milioane de crâmpie de gând,
oamenii mi le aduc,
tot ei le uită la mine şi plâng,
aşa cum îşi plânge ploaia cărarea
pe care nu se poate întoarce în văzduh.*

*Sunt unul dintre cei care ştiu să păşească,
de asta am răni pe ochii deschişi,
cine lovea îmi spunea că nu m-a zărit,
vinovată sunt eu că i-am sărit în drum
ca aşchia desprinsă de trunchi.*

*L-am crezut şi am trecut strada încet,
spaima zăcea aruncată pe jos,
firesc ar fi fost să mă plimb fără griji,
dar nu e aşa, mi-e spatele plin
de urmele celor ce nu mă iubesc.*

*E clar;
nu ştiu să mă ocolesc,
văd norii treziţi cu noaptea în cap,
făpturi alergând de propriul coşmar,
şi-mi vine să întorc retina pe dos
cum întorci clepsidra în uvertura luminii,
au gura deschisă ca un vulcan,
tipă că lumea a rămas împietrită la mal
de frica mersului pe ape.*

*Norilor, atât de albi în amintirea mea,
cine-a iubit iubeşte mereu,
însetatul nu bea toată apa din pahar,
cât mai pot ţine răsăritul într-o mână,
iar cu cealaltă
să-i fac semnul crucii nopţii trecute cu greu,
nimeni n-o să mă umple de gol,
o sumedenie de fluturi îmi caută inima.*

Inseparabili

*Ce mers legănat are ploaia,
cum îşi descalţă pantofii şi intră-n odaie
să aprindă focul în sămânţa de leac,
acolo ne-ascundem noi de un veac,
tu, Doamne, mai înalt,*

*eu, zi de zi mai înflorită,
acolo, unul în braţele celuiilalt,
ne ridicăm de parcă vântul ar avea
ochii închişi,
gura lipită
şi nu ne-ar putea dilua fericirea
nici în sus, nici în jos.*

*Desprinderea n-are nimic dureros,
golul e acoperit de grădini suspendate,
surzând mă dezbrac de cuvânt
în picături cât vârful de ac,
să pot ieşi din trup şi să tac
la plecarea copacului dintre ramuri,
a zborului din unghiul perfect
pe care ochiul îl face cu pielea.*

Neobosita bucurie

*Iau timpul acasă şi-l îmbrac
în cele mai ciudate costume,
ah, uite cum se teme-n cele largi
că mă voi pierde în lunga aşteptare,
cum se sufocă-n cele strânse pân' la gât
de nasturii tăiaţi din nerăbdare,
precum iubirea în absurdele cutume.*

*Cu sete îl dezbrac şi râd,
mi-e foame uneori, dar nu am obosit
să-i desenez şi ochi şi braţe şi călcâi
şi-o inimă în stare să viseze
cum îl visa Acel ce l-a iubit dintâi.*

DE LA ALFA LA OMEGA DOAR IUBIRE

Vasilica GRIGORAȘ

„Lupul a mâncat iezii pentru că era nefericit!” (Luca B.)

Dacă suntem obișnuiți ca în primii ani de viață copiii să spună lucruri „trăsnite”, afirmații, formulări ca cea de mai sus ne lasă mască, ne surprind cu adevărat. Să încercăm, totuși să înțelegem tâlcul spuselor micuțului Luca.

Generații de copii s-au speriat auzind povestea „Capra cu trei iezi”. Îi compătimeau pe bieții iezișori și îl urau pe lupul hrăpăreț. De data aceasta, un copil preșcolar al zilelor noastre a fost foarte impresionat de gestul lupului, empatizând cu el, găsind și o explicație mai mult decât generoasă a gestului acestuia. Reactivează imagini din alte povești, probabil un câmp împodobit cu o mantie verde imprimată din belșug cu flori de primăvară. Pe un imaș din colina satului, miei zburdau în voie, se hrăneau cu frageda și suculenta iarbă ori cu laptele oițelor. Zborul fluturilor, cântecul coșaiilor și trilurile păsărilor se-armonizau cu dangătul clopotelor și clopoțelilor de la gâtul ovinelor mari și mici. Armonie deplină, toată fericirea din lume. Apare dintr-o dată un lup hămesit de foame, poate alergat de-un vânător... sau cine știe câte alte necazuri mai avea. Atacă turma de oi, prinzând un miel pe care îl mănâncă în grabă. În inocența sa, copilul a înțeles perfect motivația

gestului lupului. O înțelegere intuitivă, empatică, compătimitoare. Pare o înțelegere simplistă, însă el trece dincolo de aceasta la pasul următor, la acceptare (da, s-a întâmplat, asta e...), apoi la iertare.

Și să trecem de la povești la viața reală. Se pare că pentru a vedea și simți această triadă – înțelegere-acceptare-iertare trebuie să avem suflet de copil, necontaminat de virusii provocărilor și problemelor vieții. Atunci când nu te simți amenințat și nici nu te împiedici de ciulinii uscați de vreme și vremuri care îți rănesc inima.

Majoritatea oamenilor spun că iertarea este un lucru greu de realizat. Așa este, dar viața ne-a dovedit că este posibil să iertăm. Este ceva foarte personal, iar noi suntem foarte diferiți și fiecare iertăm în felul nostru. Printr-un exercițiu continuu, devine o deprindere, un fel de a fi. Începând cu acea conștientizare și înțelegere obiectivă a situației reale se impune o bună intenție de a o depăși, apelând la resursele interne de care dispunem. Trebuie să ne întrebăm, la ce ne folosește dacă nu iertăm pe cei care ne-au greșit pentru a înțelege de ce este nevoie să iertăm. Pentru că „A ierta înseamnă a elibera un prizonier și a descoperi că prizonierul erai chiar tu” Lewis B. Smedes.

Înțelegerea acestui lucru este esențial. Iertând, nu mai suntem proprii captivi, ne descătușăm în primul rând pe noi, apoi și pe ceilalți. Ne eliberăm de durere, disconfort, stres, ne îndepărtăm de păcat. Iertarea înseamnă renunțare la ură, răzbunare, resentiment, ranchiună, supărare..., pentru că toate acestea distrug liniștea sufletească. Iertarea este cea mai eficientă acțiune pentru vindecarea sufletului. Iisus pe cruce a spus: „Părinte, iartă-le lor, că nu știu ce fac!” (Luca 23, 34). Milă și compasiune față de răufăcătorii săi. Rugăciunea

„Tatăl nostru” este chintesența actului iertării: „Și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșelile noastre”. Dacă noi nu iertăm altora, nici greșelile noastre nu vor fi iertate. Nu vom intra în Împărăția Cerurilor dacă nu vom ierta greșelile celorlalți, iar pentru acest lucru suntem singurii răspunzători.

Iertarea înseamnă curățire, purificare, este binecuvântarea cu ajutorul căreia atingem starea de iubire. Iertarea și iubirea sunt indisolubil legate. „Iartă pentru iubire” spune dr. Federic Luskin.

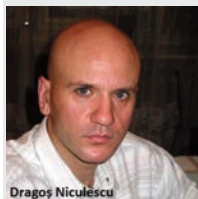
Cuvântul iubire este întâlnit atât în Vechiul cât și în Noul Testament. Dumnezeu este dragoste, ne vorbește despre dragoste și ne poruncește să iubim:

„Să iubești pe Domnul, Dumnezeul tău, cu toată inima ta, cu tot sufletul tău și cu tot cugetul tău și cu toată puterea ta”. Aceasta este cea dintâi și cea mai mare poruncă. Iar a doua, asemenea ei, adresată poporului Israel înainte de a intra în țara promisă, este: „Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși” (Marcu 12: 30-31)

Părintele Arhimandit Arsenie Papacioc ne spune că: „Iubirea răspunde la toate întrebările”. De la alfa la omega, de la început la sfârșit, de la naștere la trecerea spre înviere, factorul esențial al vieții este IUBIREA. Iubirea este principala piatră de hotar pe drumul spre lumină, către adevărata noastră natură divină.

Iubirea este singura ușă spre o viață duhovnicească. „Iubește-ți aproapele” nu este un concept abstract, lipsit de conținut, complicat, fără sens. Ne invită la reflecție. Prin iubire descoperim și învățăm că ea este lumină și presupune lumină, și acolo unde este lumină, nu poate fi întuneric, se opun, se resping. În lumină ne regăsim ca fii ai lui Hristos,

→ Continuare în pag. 13

Din volumul în lucru „Sub păduri e liniște”

Sunt liber

Dragoș Niculescu

*Sunt liber, da, sunt liber de-a fi și bun și rău,
Sunt liber la părere, dar și la îndoială,
Sunt liber de-a fi înger, ori de a fi călău,
Sunt liber de-a fi viață, ori permanentă boală.*

*Sunt liber de-a fi coajă și miez, de-a fi un râu,
De-a-mi programa revolte și jertfe interioare,
Sunt liber ca statuia, ca murgul fără frâu,
Sunt liber, da, sunt liber – și libertatea doare.*

*Să te iubesc sunt liber, ori doar să te blestem,
Să te conjug cu soarta, să te declin bezmetic,
Să te azvârl pe-o cruce, ori să-ți cioplesc totem,
Sculat, cu ochii-n lacrimi, din câte-un vis eretic.*

*Sunt liber fără voie, sunt liber ne-ntrebat,
Sunt liber pân-la capăt și ca o condamnare,
Constrâns în libertate, mă mistui și mă zbat,
Sunt liber ca o torță și ca o resemnare.*

*Sunt liber ca tăcerea să-mi fie scut și plug
Cu care tai pământul uscat și fără vină,
Și să scrâșnesc sunt liber, ca boul prins în jug,
Sperând la ziua-aceea mai dreaptă și senină.*

*De-a mă mai naște-odată sunt liber, la sfârșit,
Și de-a muri sunt liber să mor fără regrete,
Sunt liber ca un câine zădărniciind mocnit,
Sunt liber ca o eră cu drojdie să mă-mbete.*

*Și câteodată-mi pare că nu am fost nicicând
Mai liber ca acum în propria-mi neputință,
Sunt cel ce este liber, de fapt, numai în gând
Și-n doza lui constantă de râvnă și credință.*

*Și dacă libertatea, în rest, e-un fel de frig
Pe care-l simt ca febră ce-mi dărdăie în oase,
Sunt liber prin istorii să-njur, sau doar să strig,
Să-mpart găleți cu apă în vremuri secetoase.*

*Sunt liber de-a fi liber, sunt liber de-a fi om,
Și-această libertate e-o sarcină cumplită,
Sunt prizonierul liber din fiece atom,
Sunt însăși libertatea, în propriu-mi trunchi zidită.*

→ Continuare din pag. 12

creați după chipul și asemănarea Sa. Înțelegând acest lucru îl descoperim pe Hristosul din noi, îl alegem drept călăuză, îmbrățișându-L pentru a ne îmbrățișa. Iubind pe Domnul și acceptând iubirea Lui, ne conectăm la iubirea divină.

Iubirea este „o compoziție muzicală”. Prinde viață când cineva o interpretează. Dar nu oricum, ci cu acuratețe, inspirație, virtuozitate, cu har și dăruire. Fiecare notă din solfegiu are miresma ei, precum fiecare gând, cuvânt, gest al nostru de iubire are strălucirea lui. Și acest lucru deoarece iubirea are limbajul său propriu, mai bogat decât limbajul cuvintelor. Ne putem exprima în cuvinte, dar trebuie să trecem dincolo de ele, la gesturi, la fapte. Doar astfel ne simțim confortabil în propria inimă și intrăm în inima altora.

Iubirea este o practică. Asta nu înseamnă că nu facem greșeli. Important este să le recunoaștem, să le mărturisesc și să ne străduim să învățăm din ele. Nu există nimeni care să refuze iubirea, deși la prima vedere ar exista asemenea persoane. Putem

vorbi de cazuri patologice sau manifestări ale unor traume, frustrări sau de un comportament deghizat, însă în adâncimea sufletului toți avem mare nevoie de iubire. De aceea în fața iubirii trebuie să ne înclinăm.

Iubirea este acolo unde nu se pun condiții. Categorie trebuie să-l înlăturăm pe „dacă” din gândirea, simțirea și conduita noastră. Acest condițional este o manifestare a răului.

Fără iubire, suntem condamnați de vii la moarte, iar pe aceasta o putem învinge doar prin exercițiul iubirii. În primul rând să dăruim, pentru că este știut că vom primi cu aceeași măsură, lucru explicat de unii prin legea atracției, de alții prin măsura lui Dumnezeu întru iubire de oameni și creație. Așa cum în natură nimic nu se pierde și nimic nu se câștigă și în iubire, ceea ce oferim vom primi, mai devreme sau mai târziu. Dăruirea iubirii este un pact cu Dumnezeu, care din iubire și-a dat Fiul spre răstignire și cu Hristos Domnul care a acceptat răstignirea pentru a ridica păcatele lumii, ale noastre.

Este foarte adevărat că astăzi, și de

când Lucifer a căzut din Împărăția Îngerilor, pe pământ există Dumnezeu și Diavolul. Depinde de noi cât de vigilenți suntem în a alege o cale sau alta. Atât timp cât ne vom lăsa amăgiți de lucrarea celui rău și nu ne vom concentra asupra noastră cu dorința de a ne înduhovnici, răul va prima, iubirea va lipsi, întunericul va trona nestingerit în inimile noastre. Să încercăm să ne îndreptăm atenția asupra noastră și nu a celorlalți, să nu mai învinovățim pe nimeni de ceea ce ni se întâmplă, să ne asumăm greșelile, să fim responsabili de alegerile și de atitudinea noastră, să alungăm gândurile dezmațate, provocatoare, insinuante și să adunăm un florilegiu de iubire. Să-l udăm cu apa vie din izvorul inimii noastre, oferindu-l semenilor.

Să ne îngrijim propria grădină oferind florile nemuritoare ale iubirii pentru a ieși învingători din „Războiul nevăzut”. Sfântul Nicodim Aghioritul ne spune: „Obişnuiește-te a iubi pe toți oamenii și a fi cu toți în pace, pe cât depinde de tine, după cuvântul Sf. Pavel: <Pe cât atârnă de voi, trăiți cu toți oamenii în pace>” (Rom. 12.18).

Pictura pe sticlă – o artă milenară

Adrian Grauenfels

Nu vom ști niciodată în mod cert momentul în care sticla - splendida materie translucidă creată de spiritul inventiv al omului, născută în Orientul Apropiat cu 2500 de ani înainte de epoca noastră, a fost folosită de fenicieni, egipteni, palestinieni și babilonieni ca suport pentru pictură. Această descoperire ar fi putut fi accidentală sau rezultatul experimentelor unui pictor, deoarece mica placă de sticlă s-a oferit cu generozitate acestui scop, deoarece era posibil să fie copiat orice model - desenat - prin simpla suprapunere pe suprafața de sticlă. Se stabilește că tehnica picturii pe sticlă era cunoscută încă din secolul al doilea înainte de era noastră, difuzarea largă fiind atestată de arta elenistică. Noutatea și caracterul specific al acestei tehnici se datorează faptului că straturile de vopsea sunt aplicate în succesiune "inversă" (în comparație cu pictura obișnuită) pe una din fețele panoului de sticlă; astfel, această parte devine "fața interioară" a picturii care apare, prin transparența plăcii de sticlă, pe "fața exterioară". Sticla are astfel funcția dublă a suportului și a stratului de protecție. Imaginea este construită în mai multe etape distincte, straturile de vopsea - care nu pot fi corectate -

fiind suprapuse. Prima etapă constă în trasarea liniară a subiectului, urmărind contururi clare, care formează o rețea formată dintr-un număr mare de suprafețe mici, perfect delimitate. În cea de-a doua etapă, desenul interior și detaliile sunt introduse pe suprafețele mici; ele formează accentul cromatic care se opune fundalului colorat care, într-o a treia etapă, umple toate suprafețele delimitate prin desen. Datorită faptului că imaginea este executată invers ca și cum ar fi văzută printr-o oglindă, astfel încât să apară reală pe suprafața plăcii de sticlă,

această tehnică necesită un model, un model care este transferat prin suprapunerea plăcii de sticlă. Prin urmare, ar fi mai potrivit să o descriem ca fiind "pictura de pe spatele plăcii de sticlă", o analogie a termenului german "Hinterglassmalerei". Se poate obiecta că o placă de sticlă nu are nici "partea interioară", nici "partea exterioară", ci una din fețele sale devine "partea interioară" numai atunci când este utilizată pentru acest scop.

În plus, orice pictură cu un cadru obișnuit, plasată sub o placă de sticlă, este o pictură "sub" sticlă.

Combinăția de cuvinte "pictură pe sticlă" exprimă o noțiune precisă, adică suportul pe care este executată pictura, spre deosebire de alte suporturi, cum ar fi panouri din lemn, pânză, carton etc. Acest termen, care a câștigat o circulație largă în România, nu indică și a doua funcție a sticlei, și anume funcția unui strat de protecție. Sticla, ca suport, a început să fie utilizată cu 2000 de ani înainte de a fi folosită ca strat de protecție pentru opere de artă executate pe alte suporturi decât sticla. Servind atât ca strat de suport, cât și ca strat protector pentru pictură, sticla dă o strălucire deosebită culorilor aplicate pe "partea interioară", astfel că aerul și stratul de praf care apar între foaia de sticlă și pictura încadrată, sunt excluse. Culorile, în tonuri pure, care acoperă suprafețele cu un strat uniform sau aplicate sub formă de straturi subțiri transparente sau din nou în nuanțe umbrite, devine mai luminoase când o tentă de aur sau de argint este așezată sub pictura, oferindu-i luciu metalic. Datorită suprafeței sale vălurite, sticla veche produsă în multe fabrici posedă o strălucire cristalină deosebită. Diferitele planuri de înclinație reflectă lumina fiecare în felul său, producând

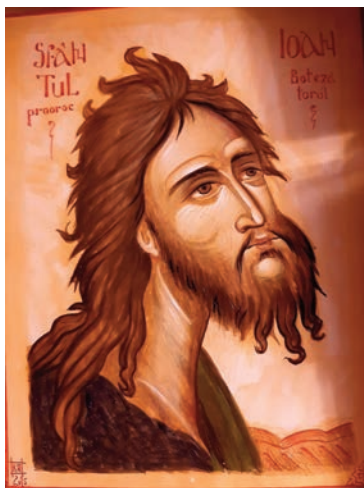
efectul unor valuri care curg, ca un voal magic, aruncat asupra imaginii care pare să capteze mediul înconjurător pe care îl reflectă prin lumină. Această interfață fermecătoare cu o dublă realitate - imaginea și lumea exterioară - conferă picturii pe sticlă o viață secretă, agitată și mereu schimbătoare. Calitățile fine ale picturii pe sticlă, inaccesibile altor tehnici de pictură și care se află chiar în structura sa, i-au permis să supraviețuiască două milenii, să revină la viață din nou și cu aceeași prospețime viguroasă în paralel cu alte stiluri – întotdeauna adaptate la gustul epocii.

În Italia, unde această tehnică fusese pierdută, ea a apărut din nou, importată din Bizanț, abia în secolul al XIV-lea și de acolo s-a răspândit în centrul și vestul Europei. Potrivit cercetătorilor, o dovadă din această perioadă este "Răstignirea" din anul 1320-30, aflată astăzi în Germania la muzeul Schwerin. Cea mai veche lucrare în această tehnică este un altar de dimensiuni mici datând din secolul al XIV-lea, astăzi aflat în biserica Sfintei Cruci din Rostock, în nord-estul Germaniei. Pentru următoarele două secole, această artă, împreună cu arta grafică, au servit doar pentru teme religioase. Ar trebui să menționăm aici că splendidele vitralii, de care se bucură marile catedrale ale Europei, nu au nimic de-a face cu pictura pe sticlă. În România, sticla era produsă din secolul 16, adusă de meșteri germani, în Transilvania. Printre cele mai vestite vechi icoane pomenim cea de

la biserica din Ribnicioara (1778). "Virgină cu copilul" pictat de Ioniță pictor la Brașov - 1780. Profetul Elijah, Nicula - 1790, Sfânta treime de la Alba Iulia, semnată de Petru zugravu - 1795 și un "Sf. Nicolae" aflat la biserica Joseni - 1798.

Note

Mănăstirea Nicula este un important centru de pelerinaj din Ardealul de Nord. Vechi loc de pelerinaj greco-catolic, biserica mănăstirii a adăpostit de-a lungul timpului renumita icoană pictată în anul 1681 de meșterul Luca din Iclod. Conform unui proces-verbal întocmit de ofițeri austrieci, icoana ar fi lăcrimat între 15 februarie și 12 martie 1699. În anul 1713 guvernatorul Transilvaniei Sigismund Kornis a dus icoana la reședința

nobiliară de la Castelul Kornis, de unde aceasta a ajuns la Cluj. După care, icoana se întoarce la Nicula, în bisericuța de lemn nou construită, pentru a adăposti odorul bisericesc. Prin intermediul școlii de meșteri iconari de la mănăstirea Nicula, a pătruns în Transilvania tehnica picturii pe sticlă, acest obicei avându-și originea în Boemia, Austria și Bavaria, zone în care tradiția manufacturilor de sticlărie s-a împletit cu religiozitatea populară catolică.

Artiști moderni ai icoanelor pe sticlă

Se evidențiază în România artista Karmen Zaharia care produce serii de icoane pe sticlă (dar și în alte medii)

care denotă o cromatică agreabilă, un tonus optimist și o execuție impecabilă. Am ales pentru exemplificare câteva icoane reproduse din cartea dânzei "Sfințească-se numele tău" - Editura SAGA 2019

Aprecieri

Pictorii Nicula au folosit culori extrem de violente, totuși vibrante, calde, sincere. Icoanele lor reprezintă cele mai neașteptate și izbitoare opere, create de popor, de o emoție artistică de neuitat și extremă vigoare. GEORGE OPRESCU

Multe icoane pe sticlă sunt de obicei frumoase; muzeele, oamenii cu un simț sincer al frumosului le adună cu atenție, iar istoricii de artă le studiază. GEORGE CĂLINESCU

În icoanele pe sticlă, în special în cele ale lui Nicula, prezintă un expresionism folcloric, atât naiv, cât și tragic, care ne bucură și ne atinge ... PETRU COMARNESCU

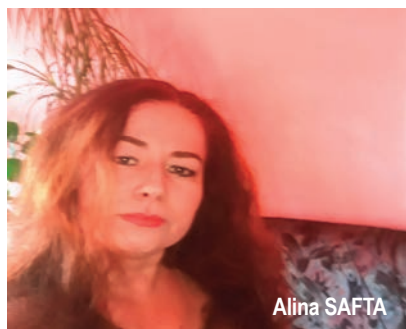
Cine ar putea să nu realizeze farmecul irezistibil al picturilor noastre populare pe sticlă sau să fie captivat de tonul lor cordial și puternic? Compoziția, ingenuoasă și rafinată, colorată nobilă, atât de viu în același timp, ne transpune la opera lui Matisse. DAN HAULICĂ

Prin autenticitatea puternică, umanismul, farmecul decorativ, culoarea strălucitoare și tradiția acestui gen de artă, atât de aproape de viața oamenilor (aceste icoane) merită toată admirația noastră. Hans Redeker- Olanda

Taina fecioarei Lara, de Ioan Vișan

Alina SAFTA

Alina SAFTA

Ioan Vișan se remarcă prin activitatea frumoasă pe tărâmul literaturii și se impune ca un romancier de seamă la „Școala prozatorilor Târgovișteni”- așa cum afirma Mircea Horia Simionescu. Romanul se îndreaptă spre misterul din Maitreyi, de Mircea Eliade, dar femeia este cea care trece prin experiențe marcante, prezentate în oglindă. Este un roman experiențial, al memoriei involuntare, sondând acea latură interioară care cu greu iese la iveală, pornirile către păcat în forme variate.

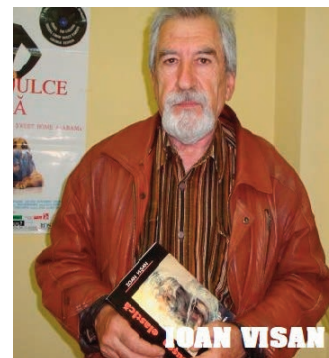
Romanul atrage atenția prin titlul care reușește să incite, să îndemne cititorul spre lectura tuturor paginilor, fiind parcă un mozaic, combinându-se teme din tipuri de roman variate: romanul istoric, romanul social, familial, de dragoste, erotic, al devenirii spirituale, religios, filozofic. În romanul mozaic se observă și tenta moralizatoare a autorului, din ipostaza buniciei, a altor personaje. Poate fi considerat un bildungsroman, urmărindu-se evoluția sufletului feminin captat, ținut prizonier într-o dragoste sortită eșecului. Remarcabile sunt paginile de inspirație istorică, prezentate într-o strălucire lirică, romantică, pasajele istorice din trecut se îmbină cu cele din prezent, captând cititorul.

Turnul Chindiei, tunelul sunt admirabil prezentate de autor, îmbinând istoria cu descrierea artistică. Se face aluzie și la Vlad Țepeș, aducându-se în prim-plan personalitatea și aura de legendă. Deosebită este prezentarea locurilor cu încărcătură istorică, o incursiune în istorie, surprinzând transformările vieții sociale, de la comunism, până în zilele noastre.

Secvențele istorice sunt reușite felii de viață, întoarceri în timp. Romanul are încărcătură tragică, deoarece se adevărește zicerea „dragostea e oarbă” și o dragoste contra normelor nu poate rezista, ducând la decăderea umană. Pare totuși o călătorie fantastică în treptele descoperirii erosului. Destinul este tragic pentru cei doi, care pășesc greșit pe terenul erotic.

Tot romanul este o căutare a sinelui, o împăcare cu sine, descriindu-se trăirile prin care trece eroina. Este o confesiune a unei ființe care descoperă dragostea-eros, credința cu normele, dar sunt surprinse momentele care țin mai mult de căderea ființei prin sentiment profund.

Vocea autorului intervine în cursul memoriilor, de fiecare dată ducând către o altă narațiune. Este o altă voce, a amintirii, plasând în cotidian acțiunea. Romanul domină prin straniu, ducând spre îmbinarea ficțiunii cu realitatea, deoarece abordează teme comune. O fată descoperă jocul erotic, păcatul care îi stăpânește ființa. Universul romanului se plasează între această dorință de puritate în trăire, simțire și fapta, tentația efemerului, umanului. Eul feminin sondează trăirile sale raportându-se la ale bărbatului în jocul erotic. Personajul

feminin descrie, toate aceste transformări la toate nivelele, dovedindu-se a fi și un roman experimental, pe latura trăirii în credință. Frământarea interioară pleacă de la incest, ei fiind amănți spirituali-așa cu subliniază eroina: „cine ne-ar împiedica totuși să fim doi amănți spirituali?”

Eroina, o fată care trăiește sub presiunea păcatului, caută scăpare prin credință, cochetând cu trăirea monahală - vrea să devină măicuță, și totul e sortit eșecului. Autorul împinge eroina până la rolul de ispită, cea care dorește să încerce tăria și credința ieromonahului. Ea devine oglinda trăirilor părintelui, ispita, care caută cu disperare iertarea. Plasarea eroinei în Sf. Munte – loc interzis femeilor în realitate, aduce o notă de nonconformism, întărind ideea că autorul insistă pe trăirile lumești, necunoscând întru totul dogmele religioase. Această idee fiind întărită și de scena în care autorul pare să critice ideea de a se cânta canțonete la pomenirea cuiva, necunoscând faptul că moartea în credința creștină, este doar o trecere spre viață. Toată această scenă duce romanul spre ceea ce vorbește lumea, spre zvon, cotidian limitat,

→ Continuare în pag. 17

Poezie (și) dincolo de poezie

FIRIȚĂ CARP

Cea mai recentă carte a lui Octavian Mihalcea (*Umbra de fier*, Editura Semne, București, 2016) confirmă cu claritate ceea ce poetul anunța încă de la debut, în 2004. Avem de a face cu un poet matur, deplin stăpân pe mijloacele de exprimare artistică, original și bine conturat stilistic. Scrisul lui pare a fi un *modus vivendi* căruia i s-a dedicat cu toată puterea ființei sale, lirizând filosofic o gamă complexă (aproape totală) de sentimente, trăiri, impresii. Poezia lui, cu precădere aceea din acest volum, este rudă bună cu lirica lui Victor Teleucă, lirosorul de dincolo de Prut, definit de criticul și istoricul literar Mihai Cimpoi ca fiind Nichita Stănescu al Basarabiei. Cel puțin prin viziune și modernitate! Așadar, Octavian Mihalcea este poetul unei sublimări artistice remarcabile, care aprinde surprinzător de ușor cuvintele cu amnarul inspirației și harului, trecându-le printr-o ardere totală, sacrificându-le pentru a le sanctifica dincolo de ardere, ajungând să-și extragă esențele din jarul care topește totul, dând acestui tot formă nouă. Din acest punct de vedere, poezia lui Octavian Mihalcea are toate ingredientele unicității, ea continuând să se zbată și mai puternic parcă de unde se termină, uneori de acolo abia începând. De fapt, însuși poetul subliniază că „...versul trăiește dincolo, în labirintul rănit, nescos la lumină.” (*Versul trăiește*

dincolo) Și trăiește singur, fiindcă „...poetul nu mai există, s-a retras cu tăcerea aproape.” (Cheaguri) Pare un paradox, dar nu este decât expresia unui inefabil meșteșug propriu doar acelora născuți anume pentru a face cu cuvintele tot ce le dictează inima. În acest punct, creația lui Octavian Mihalcea devine expresia unei chintesente pe care Fernando Pessoa a definit-o aforistic în doar câteva cuvinte: dacă inima ar gândi s-ar opri! Asemenea ilustrului înaintaș lusitan, Octavian Mihalcea urcă, prin forța aparte a lirismului său, la înălțimea unei împliniri artistice care îl fixează într-un fel al lui, cu totul deosebit, anume spre a fi singur. Iar această singurătate a creatorului este palpabilă în fiecare poem, sintagmele în care verbul lipsește dar își face simțită prezența și imprezibilele asocieri de cuvinte sunt relevante. Poeme întregi (*Pasărea lui Hermes*) nu au niciun verb! Iar altele (*Sub pleoape*, *Balans*, *Apariție*, *Manieră*, *Greu încadrabil* etc.) își țin foarte bine respirația în aerul rarefiat al creației cu un singur verb. În întregul ei, cartea îți crează senzația unui vehicul mergând cu toate luminile aprinse pe deasupra stelelor. Și se face nu doar văzută, ci mai ales auzită. O muzică diafană plutește în amplul amfiteatru al limbii române, cu ajutorul ei și din cauza ei. Sub bagheta dirijorului Octavian Mihalcea „...viola mângâie aripile marelui concert...” (Împărțire) pentru a se integra în „...muzica stelei așteptate să se nască.” (Regim)

În final, pentru a-mi întări afirmațiile, dar mai ales pentru a răsplăti cititorii care au avut răbdarea să citească până aici, adaug câteva mărgăritare din salba de nestemate a poetului, care demonstrează că „Poezia trezește oricând culoarea ochilor” (Efect), deschizând totodată larg porțile sufletului. Astfel „Ochi tăiați gonesc liniștea din ramă în ramă” (În ramă veche) dar nasc și „Ploi vechi la margine de tunet” (*Umbra de fier*).

→ Continuare din pag. 16

neavând legătură cu evenimentele anterioare. Se pune accent pe trăire, făcându-se aluzie la aspecte religioase care sunt prezentate din prisma unui autor care nu este familiarizat cu norme religioase, evidențiind lupta dintre om supus păcatului-și cel care dedică viața credinței. Mărturisirea eroinei redă atitudinea: „el mă trata ca pe-un diavol”.

Dragostea față de David-deși rudă apropiată „nu trebuie ca iubitul meu să fii tu, c-ar fi un păcat ce nu se iartă”-nu dispăre, nici chiar după moarte, evidențiind ideea că nimic nu poate să îi despartă. Finalul

dezvăluie o fecioară confuză în viața reală, care se regăsește prin întâlnirea în dragoste cu o persoană nepotrivită. De aici poate și decădere și regăsirea în biserică. Finalul romanului este deschis, dar impresionant: cei doi se întâlnesc parcă, „rămânând încătușată în propria-mi imaginație”, chiar dacă David este mort, iar acesta se desparte spunându-i: „Mărită-te!”

Revenind la semnificația titlului, Taina fecioarei Lara, se dovedește a fi căutarea purității, izbăvirii din păcat, dar dominantă fiind dorința de împlinire printr-o dragoste nefirească. Taina este de fapt viața potrivnică, lupta cu păcatul ascuns

din destin, care marchează viața. Autorul aduce o pată de culoare, care poate pe unii deranjează, deoarece pune în lumină anumite trăiri intime, care de obicei rămân undeva în camera sufletului, în taină. Lara, așa cum se specifică și în roman, este o eroină aparte, prințesă, care este stăpânită de sentimente înalte, care tinde spre puritate, perfecțiune, de aici taina ei, căutarea sinelui pe drumul credinței.

Ion Vișan construiește un roman mozaic, remarcându-se prin modul în care reușește să dea viață istoriei în interiorul unei scrieri confesive, experimentale.

Mihai Merticaru

RONDELURI

MIHAI MERTICARU

RONDELUL UNOR PRESUPUNERI

Iadu-i aproape, raiul e departe,
Ambii se străduiesc să ne adune
Când inima ți se face tăciune
Și încă un pas mai facem spre
moarte.

Aștepți, nu știi ce-aștepți, poate o
minune,
Să vină Dante, prin Infern, să ne
poarte,
Că iadu-i aproape, raiu-i departe,
Ambii se străduiesc să ne-adune.

Adevăr de minciună, greu se
desparte,
Constați uneori cu amărăciune
Când disperarea încet te răpune
Și omu-i gata s-ajungă pe Marte
Și iadu-i aproape, raiu-i departe.

RONDELUL STRĂBUNILOR

Străbun al meu din imemorabile vremi,
Cufundat în beznă vâscoasă de catran,
Căzut de ciumă, oftică sau iatagan,
De ce vrei acum, la tine, să mă chemi?

Din abisul atâtor ani, de ce-mi
Tot faci semne și-mi strigi numele în van,
Străbun al meu din imemorabile vremi,
Cufundat în beznă vâscoasă de
catran.

Om bun, de ce plângi sub brazdă și
blestemi
Din tot sufletul tău înnegurat de țăran?
Stai liniștit, că n-ai niciun motiv să
te temi
Că voi lăsa să-ți calce glia vreun dușman,

Străbun al meu din imemorabile
vremi.

RONDELUL CULORILOR

Cer albastru și câmp scăldat în soare!
Ce mai îmbinare dulce de culori!
Cum ai putea oare îndrăzni să mori
Și să afirmi zâmbind că nu te doare?

Cireșii din livezi sunt toți în floare
Și încărcăți cu triluri de
privighetori,
Cer albastru și câmp scăldat în soare!
Ce mai îmbinare dulce de culori!

Păstrăvi zglobii s-avântă spre izvoare,
Bătrânul codru răsună de viori,
La porțiță, o fată visătoare,
De-o veșnicie, te-așteaptă să cobori
Sub cerul albastru scăldat în soare.

RONDELUL LUMINII

La mijloc de codru o muzică divină
Plutește lin în aer când mugurii pleznesc.
E imnul primăverii pe plaiul românesc,
Revărsare tumultuoasă de lumină.

Plouă cu soare, cu liniște și cu tihnă
Pe acest picior de plai împărătesc.
La mijloc de codru o muzică divină
Plutește lin în aer când mugurii
pleznesc.

Valuri de aur din colină în colină
Și din creștetul munților se
rostogolesc.
E dumnezeirea cu-nalte haruri plină,
E Sfânta Treime cu sceptrul Său
ceresc.

Pretutindeni s-aude o muzică divină.

RONDELUL VREMII TRECĂTOARE

Moara vremii rumegă rugină
Între două sloiuri mari de gheață,
Pe o pajiște numită viață,
Abur dintr-o suflare divină.

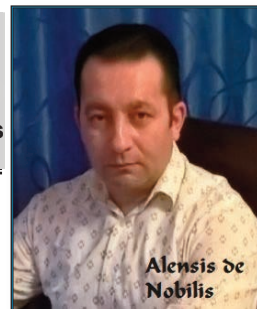
Grădina degeaba este plină,
Promițătoare ca o dimineață,
Moara vremii rumegă rugină
Între două sloiuri mari de gheață.

Nu întreba cine e de vină
Că praf se face tot ce e verdeață,
O soartă mai mult decât haină
Transformă totul în scrum și ceață.

Moara vremii rumegă rugină.

POEME

A. de Nobilis

De-am evada

Nu-mi curge-n vene sânge, clorofilă;
Prin mâini de ierburi trec tăceri de cal,
În ochiul verde cade o acvilă,
Mi-e trupul floare, vino doar și ia-l.
Ferestrele din aripi cer creneluri,
Resturi de umbre bandajează cranii,
În aburi cresc fantome din cerneluri,
În epifanii văd minuni profanii.
Când șerpui cască, plouă abulie,
Tresar în ceasuri karme indecise,
Ne urcă metastaza, din hârtie,
Între sinapse mucegai de vise.
Cum înspre cețuri se prelinge seva,
Urcă-n firide forturi să destrame,
Căderi din măr promite însăși Eva,
Incestul din grădină să reclame.
De-am evada din lunga amnezie
Care ne ține-n noi ca-n închisori,
Ne vom muta în vise cu chirie
Să fim părinți copiilor din flori.

Undeva

Clopotul bate în sufletul raiului,
Cântecul inimii spinii-i descuie,
Zboară o pasăre din mugurii naiului,
Fete-n altarele crinilor suie.
Aripi de gene zbat tot mai rar
Zări netivite de marginea gândului,
Casa secunde e în turnul din far,
Mâine te culci în brațele vântului...
Frâie de nori îmi faci, să încalec
Bolți de mirare căzute din șa,
Paznicul apelor îmi pare zănitec,
Apa oglinzilor ascunde să bea.
Candela pruncului în palmă tresare,
Lujer de fragă furată din naos,
Marea văzduhului e-o arcă în care
Urci să visezi ca magii din Laos.
Trepte se-nalță în aer de-aici,
Calea-i deschisă spre aura ta;
Mergi, parc-aluneci pe valuri de muzici,
Umbra te-nvăluie și curge și ea...

Omul cosmic

Tot încercăm a prinde-n zbor comete
Să regăsim în lungul șir de fii,
În somn sau vis, această cruntă sete
Ce arde-altare albe-n galaxii
Pe rugul pur ființei să îi cânte
Cu glas de îngeri care sfarmă munții,
Ca-nzăpeziri să curgă de pe frunte
Peste mirenii puri în noaptea nunții.
Dar nesfârșiri ne-ndreaptă-n plauri
prora
Și ne-ncurcăm în neguri ca-n liane,
Ciudate semne, semănând cu Tora,
Ne aburesc profetic pe ocheane...
Iar dacă-n noi se întâlnesc pulsarii,
Ca versetele-n sacre melodii,
La suflete pățim în van avarii
Că luminări vom mai primi simbrii
Și-n ape sacre curgem ca-n oglinzi
Să luăm cu umbra față-n față cina;
Pășind din tine, ca un arc te-ntinzi
Spre omul cosmic, umbra ta, lumina.

Amin

Din zvârcolirea stelelor în ape,
În incantații scrise-n aer chem
Altare de lumină să se crape,
Înfrișări de buze care gem;
Rostogoliri de mere putrezite
Pe vârfuri retezate de săgeți,
Șerpi sâsâind în limbile sanscrite,
Vedenii tipărite pe pereți;
Nedeslușiri de forme aiurate
Fecioarele în cuie-n colivii,
Inimi de sticlă cad în cioburi, sparte
Peste priviri mirate de copii....
Zăvoare ruginite de uitare
În inimi desenate pe un zid
Ne cer la toate câte-o dezlegare:
Să calculăm lumina cursă-n vid.
Discipoli goi aruncă ceru-n valuri
Și se ascund în cupe reci de crin,
Iar morții noștri tot tresar în graaluri
Așteaptă să șoptim încet: amin.

Aval

În nopțile nunții, ființe-n diluvii
Primesc revărsări în forme neclare,
Nu apa va curge, ci lumina în fluvii
Spre mările calde și dulci, fără sare.
În flamura boltei cad muchii de zar,
Sunt ochii de neguri ai coconilor-
fluturi;
Când jerbele din frunțile apelor sar,
Orbii adulfecă în aer săruturi.
Năvoade de vânturi apucă, în vrie,
Pe cel ce ascunde oglinda, trișor,
În ochii frumoși ai mirilor scrie
Că noaptea statuile visează la zbor.
Din zboruri fantastice rămâne culoare
Ce lunecă-n pânze de abur în zen,
Atât de frumos c-o să scrie-n ziare
La faptul divers: "Plecări spre Eden!"

Pictorul tău

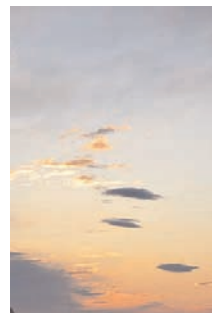
Pictez, iubito, numai de mi-ai cere,
Te-aș zugrăvi din împletiri de aburi;
De vrei, pe frunte-ți desenez mistere
Când aur curge-n ale minții jgheaburi...
În abulii îmi definesc doctrina,
În aure, îmbrățișări mimate,
Iar de se-ntâmplă să rănim lumina,
Culorile se varsă desfrânate
Până în clipa când e nordul sudul,
Când rana mea din coapsă ești, femeie;
Ne-nmiresmăm cu înzeire nudul,
Pictăm cu sânge gura ta atee...
Tristețile ascunse sub rimel
Ți le dezvălui rătăcind pe pânză,
Ca haina să devină-n acest fel
Venirea toamnei în Eden: o frunză.

COLAJ LIRIC

Poezia Săptămânii ITHACA

Germain Droogenbroodt

În ceruri

Soluția

*Urmare a răscoalei de pe 17 iunie
Secretarul Uniunii Scriitorilor a dispus
Să se împartă broșuri pe Aleea Stalin
În care se putea citi că poporul
Și-ar fi jucat încrederea guvernului
Și că numai prin muncă dublă
O va putea recâștiga.
N-ar fi mai simplu dacă guvernul
Ar dizolva poporul și
Ar alege altul?*

Bertolt Brecht, Germania (1898 -1956)
Traducere: Germain Droogenbroodt –
Gabriela Căluțiu Sonnenberg

*Mă cuibăresc la pieptul tău și-ncerc să
deslușesc
freamătul cald al vieții, raza ce scoate
la lumină
tainicul miez al suferinței tale mute.
Ascult bătaia ritmică și dintr-o dată
îmi pare c-aș fi naufragiat la țărmul tău,
împins neîncetat de-al șoptelor talaz,
cuvinte ce mă abat tot mai departe
de acel necunoscut și insondabil
teren al sufletului tău.*

Dariusz Tomasz Lebioda, (Polonia
1939)
Traducere: Germain Droogenbroodt –
Gabriela Căluțiu Sonnenberg
Din "Shade of Eternity"

*Copilă fiind, visam să vizitez odată cerul
și am putut ajunge acolo
prin poezii
prin avioane
și prin vise.*

*Când vremea va sosi, mă voi muta în
lumea cea albastră,
de pe-acum rezolv cu Creatorul
formalități pentru șederea veșnică
și-abia aștept transferul meu definitiv.*

*Stăpânul doar mă știe și-nțelege,
nu se va îndura să mă redea pământului
și viermilor; care nicicând n-au dat dovadă
de vreun atașament pentru condiția
mea de om.*

Blanca Castellón, Nicaragua
Traducere: Gabriela Căluțiu Sonnenberg
Din "Los Moridores" (Muritorii)

Ion Teodor Palade

Vara

*Când eram în clasele primare, venirea verii mă extazia...
Admiram îndelung cerul albastru, pe care lunecau, ici colo,
câțiva
norișori alburii, căutam umbra copacilor înalți și le
mângâiam,
cu privirea, frunzele tremurătoare..., urmăream visător zborul
încrucișat al rândunelelor; respiram aerul cald și-l imaginam,
continuu, ca o forță primordială a vieții.*

*Timpul a trecut, misterios și ireversibil...
Acum aștept să vină vara, să fiu mai liber; să mă întâlnesc mai
des cu prietenii, să călătoresc prin locuri pitorești, să stau în
tihnă și să citesc, să scriu uneori poezii..., fluturări ale
sufletului
meu tânăr, veșnic tânăr!
Voi sărbători începutul lunii iunie cu trei fire de iarbă, pe care
le voi așeza alături de fotografia mea din clasele primare.
Strecurat de tăiriile nepătrunsului Univers, adaug imaginii de
demult
acest strop de lumină vie:
„E vară... și cerul plutește-n albastru,
Grădinile-și varsă parfum de bujor;
Deasupra de noi, plutește un astru:
E zâmbetul Domnului Învățător !”*

Poezii

Germain Droogenbroodt
Traducere de Gabriela Caluțiu Sonnenberg

MORGENSTER

Paul Celan: O Blume der Zeit

De morgenster
die zich aan duistere bronnen beneveld heeft
weerspiegelt zich nog even in het ochtendrood
verdwijnt dan
met de vergane dromen van de nacht
aangefakeld door het licht
ontluikt de dag
efemere bloem
van de tijd.

LUCEAFĂR

Paul Celan: O, floare a timpului

Luceafărul
umbrit în tulpure abur de izvoare
pentru o clipă oglindește văpaia zorilor
dispare-apoi
cu ale nopții vise stinse
cu licărul scânteii lui aprinse
apare-o nouă zi
efemeră floare
a timpului.

DAGSCHEMERING

Zoals de zon soms weifelt
tussen komen of gaan
zo weifelt soms ook het geluk
en weet het niet goed waarheen
naar dageraad
of naar nacht.

CREPUSCUL

La fel cum astrul câteodată
cumpănit zăbovește între dus și întors
și fericirea chibzuiește la răstimpuri
nehotărâtă încotro s-o ia
spre zori
sau spre-ntuneric.

LICHTTEKEN

(a Raquel Lanseros)

In het oog
een schijn van maanlicht
een zachte bries
zoals een woord soms
een handgebaar
of een omhelzing

een glimp van licht
dingen voor het hart.

SEMNALE LUMINOASE

(lui Raquel Lanseros)

În ochi
rază de lună
o boare delicată
precum curvântul uneori
un gest schițat din mână
sau o îmbrățișare
un licăr luminos,
daruri de suflet.

DICHTEN

Van het woord
de sluier lichten
zonder het gedicht
te ontsluieren.

A SCRIE POEZIE

A ridica vâlul
curvântului
fără a dezbrăca
poemul.

Din volumul în curs de apariție „Efemera floare a timpului”

LUCIAN BLAGA - UN PROVOCATOR SPRE CUNOAȘTEREA ȘI EXPLORAREA NEMĂRGINITĂ

Ana-Maria CORNILĂ

„Spania sărbătorește alături de România memoria și moștenirea culturală pe care Lucian Blaga a lăsat-o posterității, prin Uniunea Lucian Blaga a Scriitorilor și Artiștilor Români din Spania. Am inaugurat primul an al sărbătoririi spirituale și culturale a lui Lucian Blaga pe teritoriu iberic, o tradiție

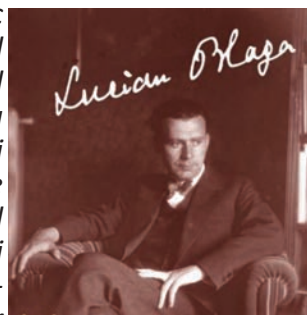
pe care o vom purta cu noi și pe care o vom duce la bună împlinire în fiecare an”, a declarat președintele acestei organizații, scriitorul Ovidiu Constantin Cornilă, în deschiderea conferinței internaționale Lucian Blaga – creație, cultură, universalitate, eveniment ce a avut loc pe 24 mai, la Universitatea din Alcalá.

Conferința, ce a reunit oameni de cultură, români și spanioli, profesori de limbă, cultură și civilizație românească care predau la școli din Comunitatea Madrid, a fost susținută de prof. univ. dr. Eugeniu Nistor, de la Universitatea de Medicină, Farmacie, Științe și Tehnologie din Târgu Mureș; poetul Adrian Popescu, directorul revistei Steaua, ce se editează la Cluj; conf. univ. dr. Victoria Fonari, de la Universitatea de Stat din Moldova. Invitat special a fost Veronica Balaj, scriitor și jurnalist la Timișoara.

„Cu cât îl citești mai mult pe Blaga, cu atât te simți mai incitat să îl cunoști mai bine. Lucian Blaga este, așadar, un provocator spre cunoașterea și explorarea nemărginită a interiorului”, a spus Ovidiu Constantin Cornilă, moderatorul evenimentului.

Poetul Adrian Popescu, născut în Cluj, orașul lui Blaga, a rememorat trăiri, emoții și informații pe care a avut oportunitatea de a le capta de la oameni de cultură care l-au cunoscut pe Lucian Blaga. „Cea mai mare dorință a mea, de copil, a fost să cunosc un poet viu. Un povestitor, credeam, un născocitor de basme. Cum nu știam la cei câțiva ani pe care-i număram, vreo 10, cum și unde să-l caut pe poet, am avut prilejul

peste vreo patru ani să fac cunoștință cu un poet care-l cunoscuse pe Blaga. Aurel Rău. Locuiam, pe-atunci, la doi pași de «bârlogul lui Faust», de «nebănuitele trepte», adică de spațiul fabulos din cadrul Bibliotecii Centrale Universitare, unde-și avea biroul modest, dar

ferit, Blaga”, ne-a spus scriitorul Adrian Popescu, în deschiderea expunerii sale, Blaga și Clujul. Evocarea unor mărturii ale unor literați prestigioși, care au colaborat cu Blaga, care i-au citit manuscrisele și i-au publicat poezii în revista Steaua, al cărei actual director este Adrian Popescu, au creat o atmosferă de veac trecut. „Aurel Rău îmi povestea starea sa de încântare estetică atunci când a citit excepționalul poem Mirabila sămânță, în prezența lui Blaga, la cofetăria Pescăruș (Melody), conștiința valorii literare a textului încredințat Stelei, mai mult, generozitatea cu care interlocutorul său îi dăruise manuscrisul”, ne-a mărturisit scriitorul Adrian Popescu.

Idei și structuri de idei în arhitectura sistemului filosofic al lui Lucian Blaga este titlul lucrării prezentate de prof. univ. dr. Eugeniu Nistor. „Forma definitivă a sistemului filosofic al lui Lucian Blaga o constituie cele patru trilogii: Trilogia cunoașterii, Trilogia culturii, Trilogia valorilor și Trilogia cosmologică – ale căror structuri au fost stabilite definitiv de gânditor prin testamentul său editorial din 25 august 1959”, ne-a reamintit prof. univ. dr. Eugeniu Nistor.

„Într-un studiu consacrat «aspectelor fundamentale ale creației culturale», Lucian Blaga se arată preocupat de «semnificația metafizică a culturii», care, ca mod specific uman, este departe de a fi un lux, o podoabă sau un moft, ea reprezintă chiar împlinirea necesară; căci faptele de cultură au început să se manifeste în momentul în care sub fruntea insului uman s-a întâmplat un salt important de conștiință, care l-au adus în situația de a suferi unele transformări de nivel ontologic – transformări care nu sunt altceva decât așa-zisele «mutații ontologice», cultura nefiind altceva tocmai consecința unor astfel de «mutații». [...] Împrejurarea că «omul a devenit om», adică subiect cunoscător și creator, în același timp, datorită unor hotărâtoare mutații ontologice, ar putea, desigur, îndreptăți ideea gânditorului român în legătură cu faptul că acesta reprezintă, totodată, capătul ultim al evoluției, căci odată cu ivirea lui în lume verigile lanțului «mutațiilor lui biologice» s-au stins și o altă mutație nu ar mai putea fi posibilă, ceea ce explică și fenomenul bizar, în univers, al «singularității» sale”, a spus prof. univ. dr. Eugeniu Nistor.

Conf. univ. dr. Victoria Fonari a vorbit despre Gândirea mitică în viziunea lui Lucian Blaga.

„Filosoful Lucian Blaga și-a structurat viziunea despre gândirea mitică într-o corelație cu gândirea magică. În Trilogia valorii este elucidat raportul dintre magic și mitic, care devine unul fundamental. De fapt, obiectivul central nu este gândirea mitică, aceasta devine o cale pentru a putea identifica magicul. Totuși, raportul dintre mitic și magic este investigat în mai multe exemple, unde se observă cum în unele cazuri prevalează miticul, în altele – magicul. Ceea ce înseamnă că pentru Lucian Blaga magicul nu este indisolubil de mitic”, a explicat conf. univ. dr. Victoria Fonari.

„Lucian Blaga are o predilecție de a asculta ce-i spun cuvintele. Cuvintele apar în imagini arhetipale, în marja istorică și ontologică a sensului pentru a găsi traseul spre matricea cuvântului sau a imaginii care denotă misterul”, a adăugat conf. univ. dr. Victoria Fonari.

Jurnalista Veronica Balaj ne-a prezentat un reportaj pe care l-a realizat în Lancrăm, satul unde s-a născut și a fost înmormântat Lucian Blaga, și un interviu cu prof. Lelia Rugescu, nepoata poetului Lucian Blaga.

„De poposești în Lancrăm, înțelegi că trecători sunt «oamenii și leatul. Neschimbat e numai satul» și, în drum spre casa poetului, încerci zonele adânci ale imaginarului”, ne-a spus ziarista, într-un fel de invitație de a (re)veni și noi în „crâmpeul de eternitate numit Lancrăm”.

Om de radio, Veronica Balaj a înviorat aerul cu expunerea amintirilor pe care a avut prilejul să le asculte în cadrul interviului pe care l-a luat Leliei Rugescu, fostă profesoară la Universitatea Babeș-Bolyai, din Cluj-Napoca, și nepoata de soră a poetului Lucian Blaga, Lulu, cum am aflat că i se spunea în

familie.

Conferința internațională Lucian Blaga – creație, cultură, universalitate a fost completată de o frumoasă expoziție de tablouri create de artista clujeană Angela Roman Popescu și de un emoționant recital al interpreților de muzică populară Marilena Trifan și Macedon Botârlă.

Evenimentul a fost apreciat de toți iubitorii de cultură prezenți. Preotul Teofil Moldovan, care aproape 50 de ani a slujit Biserica Ortodoxă Română, cultura și spiritul neamului nostru, lăsând urme în inimile a mii de credincioși români din toată Spania, a ținut să mulțumească pentru acest eveniment cultural: „Cinstea cea mai mare se dăruiește oratorilor de zi, care ne-au încântat inima, ne-au curățat puțin inteligența, ne-au deschis ferestrele înțelepciunii și au înmagazinat ceva nou multora dintre cei aici prezenți.

Dacă și pe Lucian Blaga, ca pe Eminescu, îl numim «Luceafăr», pe Blaga, «Luceafăr al culturii românești», nu-l căutați noaptea, ca pe luceferii care sclipesc pe cer... Ci căutați-l în biblioteci, publice și proprii, în librării. Și, cu cuvintele auzite de tânărul Augustin, marele filosof, părintele filosofiei europene, Papa Ioan Paul al II-lea, «ia și citește!».

Legile de circulație în lume cu carnet de pretenție de român cult presupun să citești operele lui Blaga, ale lui Eminescu și ale celorlalți scriitori ai noștri.

Dar îi mulțumim lui Blaga că azi, aici, în loc de cinste, sediul rectoratului Universității din Alcalá de Henares, Uniunea Lucian Blaga a Scriitorilor și Artiștilor Români din Spania ne-a reunit și am constituit România mare. Și de unde ne vine Soarele? De la Răsărit, din Moldova, Basarabia noastră! Iată-ne reuniți cu drag moldoveni, ardeleni, bănățeni, aici în Alcalá”.

AMINTIRI DE-ACASĂ

Anisoara Laura MUSTEȚIU
Sydney

SATUL DE BASM

A fost odată ca-n povești,
Un loc de vis și-un suflet de copil,
Unde iubirea viețuia în orice colțișor,
Și două inimi sfinte l-așteptau cu dor.
Iar dimineața, prin ogradă,

Copilul fugărea purceii, îi puneau în cadă,
Când toți mergeau pe deal la vie,
Se hârjonea cu puii pe câmpie.

Apoi, din nou ce fericire,
Când își julea genunchii în neștire,
Cu prietenii când se juca pe cale,
Și inima-i zburda de bucurie, înspre soare.

Și seara, când căprițele veneau acasă,
Și toți ieșeau la poartă și pe cale,
Se răspândea și bunătatea pe la masă,
Când noaptea se lăsa încet, prin vîi, peste izvoare.

Dar într-o zii pe-acel copil l-a părăsit norocul,
În lacrimi prigonit de-al lui destin, de un sarcasm,
Un suflet de copil rămas acolo, pe hotare,
Privește încă înspre soare, în satul lui de basm.

ONOAREA „SINUICIDERII ONOAREI”

Nicolae Trifan

Suntem tentați uneori să ieșim din sfera conformismului pentru a ne manifesta ca ființe libere, ingenu, fără resentimente, fără compromisuri și fără inhibiții, iar pentru asta apelăm la subconștientul nostru pentru a înțelege un principiu atât de mult controversat : principiul

onoarei. ...În cea de-a doua conflagrație mondială, supremația marilor puteri ale lumii a atins apogeul, în ciuda faptului că războiul era pe "ultima sută de metri". În intenția lor de a-și disputa zonele de influență, statele combatante își exercitau puterea prin diferite forme ori manifestări duse la extreme pentru a schimba cursul războiului. Astfel au existat acei faimoși kamikaze niponi, adică niște piloți japonezi care, pentru onoarea țării și împăratului își dădeau viața pe altarul patriei într-o manieră mai puțin obișnuită, pilotând avionul încărcat cu explozibil spre navele de război inamice. Acestor piloți sinucigași le rămânea onoarea de a fi trecuți ca eroi în Cartea de Aur a Japoniei... Întrucât fac parte, la rândul meu, dintre acei care nu reușesc întotdeauna să se adapteze conformismului, am încercat să intru în sfera subconștientului ca să pot înțelege principiul onoarei dusă la extremă - onoarea sinuciderii - intrând în subconștientul unui astfel de luptător, simțind pentru prima oară ce reprezintă cu adevărat noțiunea de onoare. Am înțeles că pentru situații deosebite sunt necesare măsuri deosebite, și că onoarea se măsoară uneori după alte criterii, fiindcă în conștiința omului de onoare, viața în afara ei este lipsită de sens. ...Metoda care urma să o aplicăm intenționa să schimbe cursul războiului, chiar dacă alternativa era una singură : moartea. PRIN MOARTE VOM DEVENI NEMURITORI ! - era sloganul nostru de a salva onoarea națiunii. Trecând prin toate etapele purificării minții și caracterului, mi-am dezvoltat o conștiință morală ridicată la rang de virtute, și așteptam cu nerăbdare ziua fatală, ziua în care urma să pilotez un

avion cu o singură destinație. Metoda folosită era fantastică dar diabolică totodată. Trăiam aceste ultime zile într-o lume care nu-mi mai aparținea încă din momentul în care am făcut pactul cu onoarea sinuciderii. Până și trupul îmi era străin și simțeam o ciudată dorință de a-l părăsi ; ce este de fapt corpul uman ? Un înveliș vremelnic menit să-ți depoziteze spiritul, pentru o viață mai lungă ori mai scurtă, în funcție de timp, de spațiu sau de dorința de eliberare a spiritului. Câteodată îmi contemplam mâinile care urmau să piloteze avionul morții și visam la alte variante ce le putem oferi mâinilor : să parcurgă armonios claviatura unui pian, să mănuiască penelul cu măiestrie artistică ori să scrie versuri și poeme nepieritoare...Îmi alungam cu nostalgie aceste gânduri pentru a nu mă lăsa copleșit de resentimente amăgitoare, întrucât alegerea făcută mă răsplătea cu titlu de glorie scris cu litere de aur, post mortem, în cartea națiunii. Pentru mine, acest ultim și suprem sacrificiu era mai mult decât o dorință, era un gest de noblețe sufletească greu de exprimat prin legea firii ; eram unul dintre puținii privilegiați căruia i s-a oferit această șansă, mă simțeam un supraom. Nădăjduiam ca prin acest gest să aduc pe altarul sacrificiului cât mai multe vieți dușmane, căci satisfacția era cu atât mai sublimă cu cât numărul de victime era mai mare ; era triumful rațiunii de a muri frumos, conștient de fantastica măreție a sorții. Mergeam spre un destin ireversibil și trăiam cu intensitate maximă într-o lume care parcă, nu mă mai reprezenta. Recidivam dintr-o stare de spirit în alta fără complexe, plin de emfază, deoarece clipa supremă a purificării era aproape, și, împăcat cu gândul morții mi-am șters din minte tot ce era legat de trecutul meu, pentru ca gestul momentului fatidic să nu fie umbrat de remușcări. Eram susceptibil doar la gândul că evenimentele ar fi putut lua o altă turnură iar ordinul s-ar putea contramanda. Lunga așteptare, în care parcă am simțit clipele timpului, a luat sfârșit, fiindcă am primit înștiințarea că urma să plec în următoarea escadrilă spre un convoi de nave inamice care au pătruns în apele teritoriale nipone, și iată-mă mănuiind aparatul de zbor încărcat la refuz cu trinitrotoluen, peste întinderea nemărginită a oceanului într-o dimineață însorită, cu un cer de cleștar ; o zi perfectă predestinată unei sublime morți. Simțeam chemarea atras de razele soarelui care intrau prin hublou, ademenitoare, amăgitoare, dar cu cât mă apropiam mai mult de zona de impact, creștea adrenalina și întrezăream o clipă de luciditate, de rațiune, fiind tentat să mă răzgândesc, să cântăresc mai profund acest gest. Instinctul de supraviețuire începea să-și demonstreze supremația, însă a pierdut în luptă cu onoarea, cu purificarea spirituală. Clipa supremă a sosit. Navele de război inamice se întrezăreau la orizont ; peste câteva minute voi fi pulverizat pentru eternitate. În aceste clipe ce mi-au mai rămas mi s-a derulat în subconștient tot filmul existenței mele de până acum. Mi-am amintit de perioada copilăriei, a adolescenței cu cele câteva iubiri

→ Continuare în pag. 25

PECETI LUMINOASE

Octavian MIHALCEA

Poemele lui Dumitru Ichim fundamentează perpetua căutare a a Adevărului, apropierea de cele sacre, inexpugnabile. Astfel ne aflăm pe drumul ce are ca finalitate contopirea cu Ființa, cu Numele Focului mereu invocat. Asistăm la integrarea în fecunda atmosferă care învăluie esențiala problematică proprie acestor maximale pătrunderi în lumea Esenței. Decriptând mai întâi misterele contingenței, putem accede în arealul subtil unde primează criteriul diferenței de nivel ontologic. Aici, sacrul nu mai poartă aparența unui misterium tremendum ci se înfățișează eclatant, conform regulilor Transcendenței: „Și mie îmi este dor de zborul pur/fără de aer, fără aripă,/ fără de umbră din nou ca să fiu,/ numai luminii spunându-i

numele,/ fără ieri, fără mâine, fără târziu/ totul atât de rotund,/ însă pe multe de clipă”. În lumina acestor adevăruri putem înțelege mai ușor traseele existențiale pământene.

Chiar și negativitatea are rolul ei bine integrat în cadrul logicii supramundane, greu de pătruns în stadiul nostru de ființe aflate considerabil sub influența unei durate relative: „...și deodată cele văzute și nevăzute/s-au transformat în ceasuri:/ ceasuri de foc, de aer, de apă/ ceasuri de jder, ceasuri de frasin/ Poveștile se strâmbau în ceasuri de faianță/ și toate păsările dădeau ocol unui imens cadran./ pretutindeni ceasuri, ceasuri, ceasuri...// Nu mă preschimbați în orologiu,/ rogu-mă vouă cu izvoare și biserici de lemn!/ Brațele mele nu le pot îndrepta spre orele nopții.//”. Pentru elevare, se impune evadarea din universul opacității și căutarea neîntreruptă, aflarea pe Cale, reamintirea.

Versurile propuse de Dumitru Ichim oglindesc înaltele precepte religioase, sublimarea artistică invitându-ne la ample introspectări soteriologice. E vizată refacerea metafizicelor legături primordiale și treptata reamintire a bazelor ființării. Natura perisabilă ce caracterizează materia contribuie la complexitatea procesului de pătrundere a tainelor, suferința umană purtând o misterioasă pecete în tot acest demers inițiat: „Crezi tu?/ Cred, Doamne ajută necredinței mele/ și dacă poți,/ să nu mă

mai pândească/ nici iarba și nici steaua,/ iar peste florile-mi de gheață,/ ce vor să Te cunoască,/ trage la noapte, când mă rog,/ ca pe-un amin – perdeaua//”. Fiorul divin, consubstanțial omenescului, va trebui să primeze în raport cu atât de cronicizatele drame ce compun imprezibila condiție umană. Cu toate că uneori seamănă cu o vale a scurtei plângeri, parafrazându-l pe Teodor Păcă, semnele imaculatei spiritualități sunt peste tot.

Oamenii trebuie doar să aibă puterea de a le recunoaște. Urmărim idealul redempțiunii, integrator. Nelogodirea invocată de Dumitru Ichim e starea de la care trebuie să plecăm pe calea dobândirii darului Christic: „Veniți de luați lumină!/ toată lumea se închină./ Inimi – clopotele bat/ că Hristos a înviat./ Îngerii în ceruri cântă/ către Născătoarea Sfântă/ bucuria ce-au aflat/ că Hristos a înviat./ Ziua Paștelui vă fie/ sănătate, bucurie/ și cu noi cântați frumos/ Azi a înviat Hristos!//”. Toată această căutare a fundamentelor e învăluită de Dumitru Ichim cu adierea pregnantă a verbului poetic. Acesta poate ilustra și dureroase frământări existențiale aflate neabătut pe drumul aflării Adevărului: „Mi s-a rătăcit inima/ atât de departe/ că tare mi-e frică/ dar nu de prăpastie -/ că am căzut destul,/ și nici de moarte -/ că i-am dormit destul în pățul -/ ci de Tine//”. Prin re-întemeierea sacramentală, omul își află Rostul, bucuria comuniunii întru Logos.

→ Continuare din pag. 24

efemere și escapade cu prietenii, de situația familială precară, apoi perioada studiilor, a înrolării precoce și a scurtei pregătiri militare. Îmi amintesc figura impasibilă a tatălui la aflarea veștii selecționării mele, de privirea lui care trăda o umbră de tristețe, de durere dar și de mândrie pentru fiul pe care nu-l va mai revedea vreodată, dar va rămâne un simbol al sacrificiului, veșnic viu în conștiința națiunii. Pentru frații mei eram ca un salvator al națiunii, un erou la care priveau admirativ, dar pentru mama, care venera religia "shinto", dar care înțelegea mai puțin această chestiune de onoare, era doar durere, tristețe și chin. - Pentru mine, scumpul și iubitul meu fiu, acest gest reprezintă mai degrabă o sinucidere a onoarei; voi deplânge soarta ce ți-a fost hărăzită, până la sfârșitul zilelor mele, și mă voi ruga tot timpul pentru sufletul tău! Numele scris în cartea de aur n-o să mi te înlocuiască niciodată! Izbânda ta va fi recunoscută în veci, iar chipul tău va fi tipărit în manuale pentru posteritate, dar n-o să pot recunoaște niciodată această izbândă născută din

fanatism. Gestul tău suprem te urcă în ierarhia valorilor neamului, dar te coboară în ochii zeilor, a Divinității, și de aceea mă voi ruga să te ierte"...Apoi m-a îmbrățișat pentru ultima oară plângând sfâșietor pe umărul meu cu trese aurite, după care și-a dat seama că e zadarnic, și că iubirea așa cum o concepute ea, nu numai că nu putea să învingă destinul, dar onoarea se plătea scump. Desprinzându-mă din strânsoarea ei, și-a ridicat privirea spre mine, dezmeticită parcă dintr-un somn adânc în timp ce din ochii slăbiți izvorau încă lacrimi tardive, pentru ca după o clipă să-și ridice mâinile și să-și mângâie pentru ultima oară odorul, ca un măreț și definitiv gest de despărțire. Ultima privire din "siciul meu zburător" spre cei dragi mi-a fost atrasă de imaginea mamei, care, sprijinită de brațul tatălui, și-a ridicat din nou mâinile a mângâiere, însă au rămas suspendate în aer, ca și cum, în naivitatea ei, încă ar mai atinge un corpul unui fiu imaginar. Aceasta a fost și ultima imagine care mi-a revenit în subconștient, încremenită pentru totdeauna pe retină, înainte de întunericul ce a urmat în momentul impactului cu nava....

MÂNGÂIATA CLIPĂ (POEME)

Mircea Dorin ISTRATE

NU TE LĂCOMI

Te vrei satrap pe neamuri, să-ți faci împărăție
Și a ta vorbă fie poruncă de-implinit,
Bogăt să ai din toate și la un semn să-ți vie
Tot ce poștești pe tavă, cu tot ce ți-ai dorit.

Și-a ta împărăție să fie lumea toată,
Din zare-n altă zare să fie tot al tău,
Dar ține bine minte, când viața ți se gată
Te-or judeca urmașii, și-atunci o fi de rău.

Că le-ai schimbat viața trăită sub noroc,
Că au pierdut averea cu greu ce-i adunată,
Că vei plăti mai toate la vreme de soroc
Când ți s-o face parte și dreaptă judecată.

Așa că e mai bine rămâi doar cu acele
Ce-s rodul muncii tale, de mână ta trudite,
Atunci răspunzi de-a tale și nu dai de belele,
Că ai și-așa destule ce încă nu-s plătite.

Îmi lasă soarta lumii la cei setoși de glori,
De fală și mărire cu lauri și statui,
Tu lucră-ți cea moșie ce-i până-n dunga zării
Și vei vedea că pofta ți-i pune toată-n cui.

Trăiește-ți dară viața, cu bune și cu rele
Și lasă-te de dânsa mereu îmbrățișat,
Ți-ajungă cât ai astăzi, iar visele-ți rebele
O clipă doară țină, le uită, că-i păcat.

Tu om ești și-n credință îmi trebuie să crești
Cu multă bunătate, smerit și în iubire,
Nu îți clădi în vise palate-mpărățești
Frângând cărarea vieții, la cei ce-s în robie.

Că visul e-o himeră ce-ncet ademeneste
Să faci din dânsul faptă, cărare de urmat,
Să-ncerci prin toate cele ce sufletu-ți poștește,
S-ajungi în astă viață, un vajnic împărat.

LA POARTA TA

Când trec și-acum prin fața casei tale,
Mă-nfioresc și pasu-ncetinesc
În dreptul porții, unde-n gând, agale,
Văd ca prin vis făptura-ți cum zâmbește.

Și-n cea clipită sufletu-mi se frânge
Și gândul mi se umple de tristețe
Și nu știu cum, dar inimă îmi plânge
Că nu-i mai cum a fost în tinerețe.

Ferestra ta nu-i plină de mușcate,
Nu mai miroase stratu-a lămâiță,
Din când în când oblonul vântu-l bate,
Și casa e cuprinsă-n deasă viță.

Tu nu mai vii la-inimii chemare
S-astepti înfiorată la porțiță
Și cu peceți de dulce sărutare
Să ne jurăm iubire și credință.

Ne prindă noaptea-n caldă-mbrățișare,
Ne-ascunză luna când intra-va-n nor,
Cu stele mi s-o umple bolta mare
Să ne-ndulcească visele cu dor.

Vor fi clipite câte veacuri toate,
Va fi divinul cuibărit în noi,
În dulce vis cerescuri vom străbate
Și-n universuri fi-vom doar noi doi.

*

Pe strada ta, acum, doar vântul bate
Tot ridicând din colburi amintiri,
Le pună-n poarta casei, îngropate
Ca să le ai când poate o să vii.

Eu încă de mai trec pe-aici vre-odată
Îți las în taină lacrimile mele,
Să veșnicesc cea vreme de-altădată,
Iar poarta ta s-o ținutiesc cu stele.

POET DE VORBE SECI, NE-NFIORATE

Motto:

„Poeților de vorbe ce scriu, dar n-au a spune
Nimic ce să-nfioare un suflet omenesc,
Ei nu trăiesc ce spus-au și n-au cum să adune
Smerit și frumusețe din tot ce e-n lumesc”

Citit-am poezie la viața mea cu carul
De la poeți ce-avut-au grămadă de volume,
Dar slova lor e seacă, cum sec le este harul
Și n-o să te-nfioare cât vei trăi pe lume.

În strofa lor cuvântul de altele se leagă
Și astfel poezia e scrisă, ne-ndoios,
Dar ea și toată cartea, la suflet n-o să-ți meargă
Că n-are-n dânsa viață, trăire și frumos.

Ea nu vine din suflet, din dor, din suferință,
Din bucurii trăite, minciună și trădări,
Nu are-n ea smeritul, iubire, pocăință,
Jertfelnicia clipei, regrete, renunțări,

Ea nu ascunde taine ce încă nu-s de spus
Și care cu-a lor farmec te urcă în ceresc,
Nu ține pentru sine, în gândul ei ascuns
Plăcerea și divinul păcatului lumesc.

Iubirea o aruncă în spurcăciunea lumii,
Și oda ei o cântă stălcit și răgușit,
Durerea nu o simte amară-n cerul gurii
Că ea din vis e scrisă și nu din ce-l trăit.

Atuncea doar cea vorbă e-o spus-adevărată
Și-o simte cititorul de parcă-i gândul său,
Când toate le-nțelege, bucată cu bucată
Le -ndură, le trăiește, de-i bine ori de-i rău.

*

De nu e leac la suflet cea slovă rostitoare
Și tremurata pleoapă n-o fi înlăcrimată,
Cel stih e vorbă goală, nu naftă și nu doare,
Iar cel poet de vorbe, cu vorbe seci te poartă.

OPRIȚI TIMPUL

Elena BUICĂ

Du-te vreme - vino vreme, cu toții simțim tot mai apăsătoare Moara de măcinat timpul și constatăm treptat că și-a mărit iarăși viteza de turație. Pe neștiute, pe ocolite, pe furiș, dar constant și sigur, ne-a luat în vârtejul ei și iată că, acum, cu toții fredonăm pe diferite variante: „n-am timp!”. Industrializarea rapidă ne-a adus confort, dar ne-a furat din timp. Nimeni nu mai are timp de nimic, de visare, de iubire, de înțelegere, de reculegere, de viață pentru noi înșine, de așteptare răbdătoare. Cine o face iese din ritmul vieții, rămâne pe margine, sau clachează.

Moara aceasta ne macină nu numai timpul, ci și obiceiurile, rosturile, tradițiile, mentalitățile, macină totul, pulverizează și nu mai știm care este esența lucrurilor, a trăirilor, a vieții înseși, nu mai știm în cine și în ce să credem, nu mai știm pe ce piloni să ne construim conștiința.

Privim neputincioși cum, fără remușcare, implacabilă Moară ia în vârtejul ei trupul de abur al clipelor. Le macină, desprinzându-le din curgerea lor fără oprire, tocându-le și apoi zvârlindu-le în vânt. E surdă, ea nu aude plânsul clipelor înainte de a-și da sfârșitul, nu știe decât una și bună: că nemoartea nu există și își vede de treaba ei nestingherită, fără pauză pentru vreo scurtă răsuflare.

În nopțile de veghe, în liniștea deplină a camerei mele, când ascult, ca Lucian Blaga, cum „se izbesc de

geamuri razele de lună”, îmi pare că aud, de la o vreme, cum se furișează clipele, rostogolindu-se, trosnind în vârtejul luat de neîndurătoarea Moară. Se scurg, pe la fereastra mea, clipe mai bune, altele mai luminoase, unele cutremurate de câte o dureroasă întâmplare... Clipele se adună, își dau mâna și viața-mi de până acum pare toată numai o clipă, așa cum este totul sub scutul acelorași legi.

Dar există un univers unde Moara aceasta nu ajunge. E universul interior, care nu intră în ecuația ei, universul în care noi rămânem neatinși de scurgerea clipelor. Simțim scurgerea implacabilă a timpului în lumea exterioară, dar în cea interioară nu va ajunge să bântuie. Aceeași sete de frumos, de bine, aceeași sete de dragoste, de împlinire ne însoțesc până în ultima clipă, ba, mai mult, dorim cu toată ființa noastră să o avem, chiar și mai împlinită, dincolo de zărilor albastre, în acea lume pe care nu o cunoaștem, dar o dorim în acest fel. Și acesta este un antidot care diminuează devastările exterioare și nici nu e puțin lucru, deoarece, din pulberea clipelor dispărute, se naște iarăși viața. Alta, de o cu totul altă natură! Astfel, se naște în preajma noastră și o trăire nouă, cu fiecare nouă clipă. Ne fascinează mirajul amurgului, dar și speranța răsăritului unei noi lumi, taine care ne aduc împăcarea cu sinele nostru. Gândul coboară la înțelesurile profunde ale lui Omar Khayyam: „Pe când stelele vor împodobi mai departe cerul, alți oameni își vor înălța case din cărămidile lutului nostru”. Așadar, zicem noi că trece timpul prin viața noastră, dar, de fapt, nu timpul trece, el este etern, noi trecem prin el.

Ne plângem că, plecând, timpul târăște după el fapte, nume, credințe, idealuri, dar uităm că tot el este acela care ne umple viața cu noutăți. Nu sunt de acord cu cei care cred că ne

lasă mai săraci, timpul face doar schimbări. Ne doare că pierdem ceea ce a fost parte din viața noastră, în care am investit sentimente, speranțe, eforturi, dar tot timpul este acela care aduce primenirea, chiar dacă aceasta se află pe alte planuri, decât cele în care am pierdut. Timpul creează viață și tot el este acela care o macină, pentru a renaște sub altă formă.

Relația omului cu timpul este o drama existențială. Timpul este privit ca un moment efemer, clipa cea repede trecătoare, acea boabă de nisip în clepsidra timpului, pe care o poți privi în nemărginirea lui, ca o unitate de măsură a eternității. Constanța gândirii filosofice, reflecția asupra timpului, a fost preocuparea de bază a gânditorilor lumii. Motivul scurgerii ireversibile a timpului a constituit, de-a lungul vremii, motiv de inspirație pentru toți creatorii de artă, fiindcă exercită asupra ființei umane o adevărată teroare de frica îmbătrânirii și a dispariției. Și, totuși, timpul rămâne de-a pururi o mare necunoscută. Cine poate să ne spună ce e clipa și cât valorează ea? Conceptul de timp, deși acesta se scurge pentru toți la fel, este perceput diferit, în raport de vârstă noastră, dar și de trăirea interioară. Într-un fel se scurge timpul în copilărie, și altfel la maturitate, altfel simțim clipa când suntem fericiți, și altfel când suntem îndurați, timpul are dimensiuni diferite.

Dintre toate făpturile pământului, numai omul percepe scurgerea timpului. Numai omului îi este dat să înțeleagă acest adevăr fundamental, că, în grădina timpului, răsare, crește, se înmulțește și apoi moare tot ce face parte din universul nostru. Și noi, oamenii, aparținând acestui univers, ne supunem acelorași legi, chiar dacă uneori ne vine să strigăm precum Corina Chiriac, în unul din cântecele sale îndrăgite: „Opriți timpul...!”.

Afirmarea specificului național prin cultură și, îndeosebi, prin literatură

George PETROVAI

A. Conceptele de cultură și civilizație

Atât pentru creaționiști cât și pentru evoluționiști, omul reprezintă apogeul viului: credința primilor se alimentează din cele două argumente irefutabile furnizate de Genesa – omul nu numai că apare după ce întregul plan divin al facerii a fost magistral înfăptuit (lumea și viețuitoarele ce-o populează), ci – în plus – el a mai fost dăruit și cu scânteia divină numită suflet („Domnul Dumnezeu a făcut pe om din țărâna pământului, i-a suflat în nări suflare de viață, și omul s-a făcut astfel un suflet viu”, Genesa 2/7), chiar dacă pentru un gânditor de talia lui Hegel, sufletul nu constituie un apogeu al zămislirii, pentru că se știe că în concepția sa sufletul nu este decât somnul spiritului, altfel spus sufletul pasiv. Convingerile evoluționiștilor de asemenea îl vizează pe om ca pe o minune a viului, cu toate că argumentele lor, complet lipsite de logica și vigoarea științifică a fosilelor intermediare (nedescoperite până în clipa de față), trebuie privite cu îngăduința pe care de regulă o arătăm acelor exerciții ale fanteziei, care oricât și-ar dori, nu izbutesc să se ridice la nivelul mitologiilor și al basmelor de mare rafinament artistic...

Atras ca de un magnet de tainele înfricoșătoare ale existentului și viului, pe care încerca din răspuțuri să le străpungă fie prin necuprinsul speculațiilor filosofice, fie prin zborul spre înălțimi ale fanteziei artistice, fie prin inspirația ce urma calea imperativă a religiei, ori cea întrebător-căutătoare a rigorii științifice, chiar de la începuturile istoriei sale conștiente, omul a trebuit să aleagă între a ști și a avea, adică între verticala devenirii spirituale și orizontala acumulării materiale.

În aceste condiții, nu-i greu de priceput că însăși dualitatea corp-suflet, respectiv materie-spirit, i-a inspirat omului teama de sfârșitul iminent, ceea ce a dus la izvodirea încântătoarelor mitologii ale trecutului mai îndepărtat ori mai aproape de vremurile noastre, și că respectiva dualitate a avut cuvântul hotărâtor în alegerea drumului spre atingerea țelurilor fixate.

Iar eforturile depuse în planul format de cele două axe, ambele având originea în mintea și inima omului (una ținând nelimitatul vertical, cealaltă nelimitatul orizontal), s-au concretizat în atotumana istorie a culturii și civilizației. O istorie pe care o descoperim magistral comprimată în celebrul vers din Arta poetică a lui Boileau: „Ceea ce-i bine conceput este limpede exprimat”...

Iar acum, după ce am pus degetul pe cele două concepte vizate de prezentul capitol, cuvine-se să le definim, adică să le surprindem esența printr-o corectă configurare a sferei și printr-o precisă identificare a notelor caracteristice.

Treabă deosebit de anevoioasă, dacă avem în vedere declarația șocantă oferită de Miguel de Unamuno participanților la dezbaterile Viitorul culturii, dezbateri interbelice organizată la Madrid, cum că după 40 de ani de profesorat, el încă nu știe ce este cultura!

Descoperim în această afirmație, așa cum corect apreciază Alexandru Tănase în cartea sa *Cultură și civilizație*, „nu numai o manifestare de scepticism, dar și un indice asupra maximei complexități a acestei noțiuni, a multitudinii sensurilor și accepțiilor sale”.

Într-adevăr, căci dacă termenul cultură provine din latinescul cultura (Cicero chiar a făcut o paralelă între cultura agrorum și cultura animi), cuvânt din care derivă și francezul culture, folosit la început (sec. 15) în sensul de culture des lettres, iar mai târziu (sec. 18) în sensul de formare a spiritului, complexitatea sa se datorează unei duble infuzări:

a) Conceptul cultură este atât de încărcat de valori diverse, încât pentru el s-au găsit și acceptat peste 200 de definiții;

b) Cu toate că nu se identifică, cultura și civilizația au un fond comun, acesta fiind compus – ne spune Al. Tănase – „din ansamblul cunoștințelor și experienței omenești, din totalitatea achizițiilor spiritului uman”.

Examinând cultura în tripla ei relație:

- 1) Relația omului cu natura;
- 2) Relația omului cu omul;
- 3) Relația omului cu valoarea,

constatăm nu doar că omul aparține deodată naturii și culturii, ci și că are loc un proces de culturalizare sau civilizare a naturii. Prin urmare, opinează același Al. Tănase, „Oamenii se deosebesc nu atât sub raport biologic, cât în calitatea lor de ființe culturale, fiecare cultură fiind caracterizată printr-un anumit sistem de valori, de norme și simboluri”.

În sens restrâns, prin cultură se înțelege totalitatea formelor spirituale ale vieții societății. Dar această definiție se dovedește incompletă prin aceea că, dispunând de o relativă autonomie, elementele

culturii spirituale nu pot fi dizolvate în cultura materială.

Există mai multe unghiuri de vedere asupra culturii: etnologic, sistemic, axiologic, sociologic. Astfel, după sociologul român Dimitrie Gusti există o cultură obiectivă (cod de legi, cult religios, descoperire științifică), o cultură instituțională (statul, biserica, obiceiurile, organizațiile economice) și o cultură personală (atitudinea personală față de opera de cultură).

Privite diacronic, diferențele de concepții în legătură cu cultura și civilizația apar șocante de-a binelea. Bunăoară, dacă pentru I. Kant cultura este sinonimă cu perfecțiunea și disciplina rațiunii, iar civilizația este sinonimă cu perfecționarea relațiilor sociale dintre indivizi, pentru Hegel cultura coincide cu spiritul obiectiv și întruchiparea lui în activitatea practică, pentru ca în concepția lui Oswald Spengler civilizația să reprezinte faza de decădere prin care inevitabil trece orice cultură în evoluția sa ciclică, altfel spus stadiul de dezagregare și moarte fatală a culturilor.

Părerea lui Al. Tănase este că, pentru o corectă apreciere a culturii și a implicațiilor sale, trebuie să avem în vedere cele patru momente din care ea se constituie: cunoașterea (momentul gnoseologic), valoarea (momentul axiologic), creația (momentul creator) și comunicarea (momentul comunicațional), deoarece numai în acest chip ea o să ne apară ca un „ansamblu de produse cumulative ale cunoașterii și practicii umane”.

Ce se înțelege prin civilizație? Privit etimologic, termenul „civilizație” provine din latina clasică, adjectivul civilis și substantivul civilitas exprimând calitățile generale ale cetățeanului (civis) în relațiile cu ceilalți cetățeni (trăsături comportamentale precum politețea sau amabilitatea).

Dar în accepțiunea sa actuală, termenul a fost impus de Voltaire și enciclopediștii francezi, în dorința de-a scoate în evidență barbaria de care se făcea vinovat feudalismul. Există, după cum subliniam mai sus, o legătură indestructibilă între cultură și civilizație, în sensul că societățile care n-au atins un nivel ridicat de cultură, nu pot fi considerate societăți civilizate.

Concret, care este raportul dintre cultură și civilizație? De asemenea, cum are loc trecerea valorilor culturale în fapte de civilizație?

După părerea lui Nikolai Berdiaev, răspunsurile la cele două întrebări le aflăm prin analiza temeinică a unui dublu raport:

- a) Raportul dintre om și natură;
- b) Raportul dintre voința de cultură și voința de viață.

Orice cultură are o perioadă de înfipare, una de maturitate sau maximă înflorire și o alta de declin sau

stingere. Dar culturile nu mor cu totul, deoarece, pe de o parte, anumite forme ale respectivei culturi sunt difuzate în culturile vecine, unde prin asimilare generează forme culturale specifice și curente culturale cu arie vastă de manifestare. A se vedea în acest sens cele două moduri ale lui A.D. Xenopol în care se poate civiliza un popor – dezvoltarea internă a ramurilor de cultură și influența unei culturi străine, superioare, cu care un popor poate veni în contact, precum și teoria sincronismului cultural a lui Eugen Lovinescu, care susține că Ex occidente lux - Lumina vine de la Apus, că legea imitației stă la baza constituirii oricărui fapt de civilizație și că raportul valori culturale-bunuri de civilizație este reversibil, în sensul că „bunurile materiale intră în deprinderi și se prefac cu timpul, prin adaptare, în valori sufletești; cu alte cuvinte, civilizația se transformă în cultură...”

Pe de altă parte, valorile perene ale culturilor sunt preluate în patrimoniul cultural de către elementul conservativ al istoriei (memoria istoriei), în timp ce elementul dinamic-creator își ia tot de-acolo tainul necesar pentru a menține vigoarea și continuitatea nu doar a specificului cultural, ci și a spiritului istoric.

Când – ne încredințează Berdiaev – voința de viață devine tot mai nestăpânită, forțele interne ale culturii secătuiesc, astfel încât cultura trebuie să-și salveze declinul în fapte de civilizație. Așa s-au petrecut lucrurile în faza postrenascentistă: apariția mașinilor și automatelor din ce în ce mai perfecționate a schimbat raportul dintre om și natură, fapt care a favorizat construirea civilizației industriale, iar mai nou, în țările foarte avansate (SUA, Canada, Suedia) a unei incitante civilizații postindustriale.

Sintetizând însușirile definitorii ale culturii și civilizației, obținem următorul tablou al paralelismelor dintre ele:

- cultura înseamnă calitate, civilizația are vocația cantității;
- cultura are chemare spre etern, civilizația spre temporal;
- cultura este eminentamente spirituală, în timp ce civilizația manifestă un adevărat cult pentru material;
- cultura are vocația integralității, civilizația este de neconceput fără o specializare tot mai riguroasă și mai îngustă. Preluând o celebră butadă a lui Bertrand Russell despre filosofi și specialiști, putem spune că la limită specialistul știe totul despre nimic, pe când filosoful sau omul de cultură știe nimic despre totul;
- cultura impune afirmarea individualității, pe când civilizația este colectivistă în sensul arătat de Alvin Toffler, anume acela al constituirii grupelor dinamice și eterogene de specialiști și tehnicieni, atât în cercetare cât și în operațiuni de remediere a unor deficiențe de organizare și producție.

PSALTIREA APOCRIFĂ A DREPTULUI IOV

Petre ISACHI

„Epidemia de ziduri continuă și toată populația globului a intrat în panică răspândindu-se vestea că, de fapt mormântul era gol”

Dumitru ICHIM

Petre Isachi

Această carte de excepție a ajuns pe masa mea de lucru, grație directorului Revistei „Credința ortodoxă”, Revistă de cultură, atitudine și spiritualitate a Episcopiei Alexandriei și Teleormanului, Ioan Enache, și nu ascund că mi-a stârnit, prin simbolistica titlului, interesul creștinului ce știe că nu poți să stăpânești Răul raportându-l la vreo vină anume, dar și curiozitatea criticului, de a vedea ce anume actualizează/ transfigurează preotul din Kitchener, Canada, din „Cartea lui Iov”. Ceea ce susținea proorocul Iezechiel (cap. 14, versetele 14 și 20) care laudându-i spiritul de dreptate („Nae, Daniel și Iov, apoi aceștia, prin dreptatea lor, și-ar scăpa numai viața lor, zice Domnul Dumnezeu” – V. 14) era convins că Iov nu s-ar salva decât pe el sau răbdarea în credință exemplificată în Epistola Sfântului Apostol Iacov: „Iată, noi ferim pe cei ce au răbdat: ați auzit de răbdarea lui Iov și ați văzut sfârșitul hărăzit lui de Domnul; că mult-milostiv este Domnul și îndurător” (Cap. 5, V. 11). Desigur că poetul Dumitru Ichim figurează în „Psaltirea apocrifă...” un Iov, „pildă de suferință și îndelungată răbdare”, dar și un Iov spirit/ simbol al dreptății divine și al nevinovăției, care a întâlnit „răul ca Cealaltă față a lumii”, Răul, lucrare a lui Satan, venit ca o fatalitate asupra robului „fără prihană și drept și temător de Dumnezeu și care să se ferească de ce este rău” (Cartea lui Iov (cap. 1, V.8).

Pentru psalmistul Dumitru Ichim, asemenea marilor poeți mistici de la David, la Juana de la Cruz, Eckhart, Iacob Böhme, Arghezi, Voiculescu, Blaga, Nichifor Crainic, Radu Gyr etc., dincolo de contingenta istorică, de limitele individualității și de dimensiunea etico-religioasă, poezia este în primul rând revelație, încât enigma Iov este transfigurată între

vinovăție și nevinovăție, între căință și revoltă, între dreptate și nedreptate, sub efectul frazei intuitive: „Domnul a dat, Domnul a luat, fie numele Domnului binecuvântat” care l-a salvat pe acest „maestru prin excelență al Omenirii” (Aubier – Montaigne) de la cădere. Revelația este prilejuită mai degrabă de spaimă decât de suferință, în spiritul: „Din spusele unora și altora auzisem de Tine, dar acum ochiul meu Te-a văzut” (42, 5).

Preotul – poet ce slujește credincioșii din Kitchener are intuiția poetică a divinului, pentru care Dumnezeu nu se poate revela în calitatea sa de a acționa decât în Tot: „Oare acesta să-mi fie ceasul?/ Și care mi-e paharul ce-o să-l beau?/ De azi noapte hiena/ îmi hă-hă-ie în față, în nas,/ și nimic din mine n-a mai rămas/ să nu-mi batjocorească:/ „Iată-l pe Iov/ ce s-a-ncrezut în Dumnezeu!// De ce nu vine/ acum să-l mântuiască?”/ Smerit-m-am foarte/ îmbrăcat în sac și cenușă/ și cu grumazul frânt:/ din rărunchi și străfundul inimii strig:/ „Părinte, nu mai pot,/ mă soarbe pustiul,/ și vârtutea din duh/ nici aceasta nu este cu mine:/ mi-e frică, mi-e foame, / mi-e sete, mi-e frig./ Învelește ciolanele mele/ cu pătura Ta de somn și pământ./ Facă-se voia Ta/ chiar dincolo de moarte/ că iubitu-Te-am foarte.”// Pe când se ruga/ Iov/ a văzut la răscruce/ pe Fiul Omului/ căzând prima oară sub cruce./ Închise ochii și, oftând, tot largul/ se prăbuși alături, în genunchi,/ apoi amândoi se ridicară/ să-nalțe peste lume/ catargul.”// (Iov – fratele Domnului, 41-42).

Erudiția teologului, stilul biblic, când solemn, când smerit, permanent interogativ și meditativ și talentul poetului cuprins de cele sacre păstrează inefabilul și paradoxul revoltelor lui Iov, dar mai ales enigma faptului că în cele

din urmă Dumnezeu proclamă că nici unul din interlocutorii săi din Cartea sfântă „nu a vorbit despre el, așa de drept, cum a vorbit robul Său, Iov”. În psalmistul Dumitru Ichim locuiesc confortabil poetul și misticul, cel de-al doilea ajutându-ne să-l cunoaștem pe primul. Dacă poetul este fascinat de nevoia de a-și comunica trăirea, supunerea față de o tradiție îndelungată a credinței din perspectiva căreia Dumnezeu guvernează Lumea, spre a-i controla dreptatea (după cunoscutul mecanism al greșelii și al răsplătirii), misticul refuză dorința de a se comunica pe sine în integralitate. Cele două voci au ca numitor comun în Eul psalmistului, posedarea realului, adică adeziunea activă cu Divinitatea, realitatea realităților, „deoarece psalmul revelează omul atins de Dumnezeu și pe Dumnezeu înlăuntrul omului” (v. Tălăhăind înfloritul luminii, pp. 20-23, La ce v-ajută moartea mea, răspunse Iov, pp. 27-29, Spovedania lui Iov pp. 30-33, Psalmul 151 al lui Iov, pp. 38-40, Zidul plângerii, pp. 43-45 etc.).

Credem că poetul religios este „ales” nu numai pentru a spune, ci și pentru a fi. (v. Tălăhăind înfloritul luminii). Limbajul, cititorul va fi observat deja, se încarcă cu o subtextualitate sacră neobișnuită creațiilor profane și cu o reflexivitate de intensă coloratură gnostică, încât structurarea discursului capătă inflexiuni sacral-psalmodice, imprimând Psaltirei apocrife a dreptului Iov o acută tensiune lirică, ce solicită capacitatea credinciosului de a intra în contact direct cu revelația însăși: „Și se făcea/ că Fiul Omului/ s-a oprit în fața/ păcătosului Iov/ și mi-a grăit:/ „De ce te-ai îmbrăcat/ cu cactusul greșit?/ Haina se poartă/ cu spinii-n afară,/ că nu-s inimii țineri./ Numai Fiul Omului/ o va purta ca tine/

la ceasul cucutei de Vineri,/ cu țepii inverși, de prigoană.”// *Simțeam/ necunoscutul înflorit/ de vișin alb în răsărituri line.../ Iar ultima vorbă mi-a spus/ privind spre coroană:/ „Așa se poartă,/ dar să știi –/ e numai pentru Mine”.../ și-a dispărut Iisus.”//* (Visul lui Iov, pp.59-60). Psalmistul, un alter ego al fiecăruia dintre noi, dându-și seama de propria stare de ființă păcătoasă își proiectează devenirea în aspirația de a fi creștin înfricoșat că l-a pierdut pe Dumnezeu (v. Ispitirea lui Iov, pp. 56-58, la – mi, Doamne, umbra, zise Iov, p. 68). De observat că nu poate exista un sens al idealității în absența ideii de păcat, nici o conștiință a păcatului în absența unei dimensiuni în raport cu care să poată fi definit acesta și nici o dimensiune în absența necesității de raportare la ea.

Iov, în viziunea lui Dumitru Ichim, păstrează misterul inocenței lui Adam, singura situație/ stare când individul era el însuși și specia, susținându-și nevinovăția. Se știe, inocența se pierde numai prin intermediul vinovăției. Depărtarea inexplicabilă a lui Dumnezeu, lupta sa cu Satan, nu reprezintă pentru Iov prilejul de apărare a unui Dumnezeu bun, amenințat a posteriori de Rău (v. Dumnezeu respinge arderea de tot a lui Iov, 61-63). Probabil, trebuie să luăm în considerare ipoteza unui Dumnezeu rău, inaccesibil rațiunii, tiranic, care abandonează lumea atrocității, Locului său (v. Cartea lui Iov, Cap. 16 – Iov dovedește nevinovăția sa), pentru a observa/ remarcă realitatea indisociabilă de prezența răului. Așa s-ar explica de ce Satan, Adversarul divin, adversarul lui Iov/ Omului nu mai apare ca atare la sfârșit și este resorbit în misterul lui Dumnezeu. Părintele Dumitru Ichim se desparte, în mod firesc, de predecesori (Arghezi, Blaga, Rilke etc.) în transfigurarea angoasei credinciosului = reacție traumatică la neputință, „stare sufletească originală”, sentiment „fără obiect”. Pot fi distinse în scriitură două tipuri de angoasă (sau angoasa dublă, în terminologia lui Jaspers) coexistente în metafizica autorului „Psaltirea apocrifă...”: angoasa de așteptare și angoasa reală, în mod esențial și întotdeauna în relație cu un pericol: „Întâi l-au părăsit dușmanii./ apoi prietenii./ Ultimul dintre cei trei/ parcă

șovăia./ Să fi fost remușcare? Istov?/ Părerea de rău l-o fi-nvins?/ „Așteaptă-mă!” țipă femeia./ răgușită,/ zăbavnicului ins./ Apoi către Iov:/ „Ți-am repetat de o mie de ori;/ ce mi-a rămas de spus e atât:/ De piciorul dumnezeului tău/ leagă-ți ștreangul de gât./ spânzurat, visătorule,/ ca un diamant.”/ Apoi bărbătește, cu mâna în șold,/ îl cheamă suierând/ pe amant.”/ (Nevasta lui Iov, p. 69). Poet al religiosului, Dumitru Ichim impune implicit prin „Psaltirea apocrifă...” o pedagogie teologică, în sensul că realizarea individualității se realizează atunci când conștiința păcatului îi permite „omului suferinței” (v. Iov profetește despre omul suferinței, pp. 17-19) să se pună în relație cu Dumnezeu – Iubire, prin intermediul Dumnezeului – Om (v. Povestea lui Iov în oglindă, pp. 70-71).

Arhitectura „Psaltirei...”, armonizarea sacro-profană a părților:

I. Psaltirea apocrifă a dreptului Iov, pp. 15-71, II. Vinovat pentru aripi, pp. 73-122, III. Greierul din vatra lunii, pp. 125-188, felul în care Dumnezeu însuflețește Lumea, care în cheie parabolică este spațiul epifaniei, al deschiderii harului divin, potențează ideea că poezia religioasă este pentru Dumitru Ichim, o deschidere și, în același timp, o închidere către Taină, în care Iov „însoțește generațiile” oferindu-le un itinerariu drept al unei convertiri la Divinitate, al de-creării și re-creării și care îl conduce pe creștin din întuneric spre lumină, adică dinspre rău/ păcat, spre trezire, dacă nu spre dragoste. Indiscutabil devenirea credinciosului nu poate fi pusă în act decât prin acțiunea libertății individuale. Credința este un act suprem de libertate: „Zi pietrelor din cale să se prefacă-n pâine”/ *insinuă ispitiitorul./ Iisus zâmbi*

spre ele,/ trezindu-le din somnul greu,/ și le schimbă în păsări./ „Nu doar cu pâine/ omul se hrănește,/ ci-n primul rând din zborul/ când piatra-și înflorește/ aripile pierdute/ din nou spre Dumnezeu.”// (Înaripele pietre, p. 96).

De observat că devenirea lui Iov permite prin analogie, configurarea personalității credinciosului. Alegerea îl scoate pe om din angoasă, dezvăluindu-i în profunzime ceea ce filosoful Kierkegaard numește „hotărârea în existență”, actul prin care devenim noi înșine, numai apropiindu-ne de Dumnezeu. Autorul Psaltirei... susține depășirea finității angoasei (angoasa păcatului și cea existențială), numai grație forței înălțătoare a credinței, altfel spus, „urmării lui Iov”. Despre punerea în legătură a angoasei cu neantul definit de Kierkegaard, drept „o intuiție și o gândire vidă” nici nu poate fi vorba, dacă omul credincios alege doar o posibilitate și se decide pentru ea, învățând necesitatea libertății, necesitatea alegerii.

În creștinism, lasă să se înțeleagă „Psaltirea apocrifă...”, manifestarea evidentă și imediată este existența individuală, subiectivitatea. Realitatea etică, individuală este unica realitate, susținea Kierkegaard, care profitând de libertate, de liber arbitru, poate depăși neputința angoasantă. Poezia volumului este dovada înaltei posibilități care există în noi de a comunica cu Divinitatea, iar străbaterea tăcerii lui Dumnezeu de către Iov nu poate fi redusă la o simplă încercare, așa cum susține exegeza iudaică. Ideea eternei reîntoarceri, omniprezentă, nu are numai un rol conciliator. Reîntoarcerea aceluiași Iov, deși enigmatică este previzibilă. De ce? Pentru că dacă Totul devine, atunci Nimic nu devine, deoarece devenirea nu ar putea fi apreciată decât față de ceea ce nu se schimbă. Dar dacă Nimic nu devine, Totul revine ca reîntoarcere a aceluiași. De această revenire a aceluiași Iov/ Om pare să se îndoiască psalmistul. Consecințele: rugăciune, agonie, luptă, îndoială, credință. Se știe, credința se naște din îndoială. Ce reușește admirabil Dumitru Ichim? Să-și convingă cititorul că locuirea și șederea omului pe pământ au semnificație divină și poetică, iar „obiectul poeziei este universul lucrurilor nevăzute” (P. Claudel).

POEZII

Alexandru Cazacu

Cafeneaua Pareto

Acolo ne întâlnim mai toți
și într-o tăcere dirijată de muzica zen
rulată pe youtube
fiecare se străduia să rememoreze
un moment în care a fost fericit
apoi un altul
până se apropia de prezent
și până când unul dintre noi
avea îndrăzneala să o ia înainte
să vorbească depre fericirile viitoare
de parcă le-ar fi trăit deja
La periferia zilei soseau
victoriile și haosul apoi
ca o judecată după alte judecăți
alergam spre mașina poliției
să întrebăm patrula de seară
dacă aurora poate cu adevărat
să existe

Frigul de Mai

Frigul de Mai
venit din panourile metalice
pe care stau fotografii
ce fac reclamă la un supermarket
agățate de vagonul tramvaiului
ce se adâncește în amiază
când ne pot afecta mai mult leacurile
decât lipsa lor
iar epoca trece șontac
peste șinele sudate

Frigul de Mai
sistematizând acele părți
ale zilei asupra căreia nimeni
nu are nici o putere
unde infidelitatea față de tine însuși
atinge cote demografice
când rana e un ochi ce nu vrea să se
închidă
și diminețile amână
să pună aripi orașului

Acest Aprilie

Acest Aprilie ca un țărnam
colecționar de epave când plouă
și apa lipește de geamuri
petale de magnolii

Acest Aprilie când în orice regret
mai există posibil
și faci plimbări lungi
prin cartiere unde ai trecut
doar în graba mașinii
ca și cum ai avea ceva de ispășit
iar secolul general și particular
se strecoară abil
printre discursuri municipale
ca un șoarece printre vechiturile
dintr-o magazie
iar pe podimul grădinii de vară
sub stropii reci
fanfara s-a oprit
și câțiva pierde-vară recită
balade din François Villon

Încercuirea

Nimeni nu poate afla
cât este de responsabil pentru
ce se întâmplă în propriul coșmar
când soarele arde și ierburile
încep un delir voluptuos în câmpie
iar dacă lucrurile s-ar însufleși brusc
suntem oare siguri
că vom avea ce le spune ?

Codul alb-albastru al serii
care uneori face exces de zel
altădată ne abandonează
printre scufiile măcăcinilor și tije
unor foste lalele
când iubirea te face
să auzi cuvinte întregi și grele
ca și cum un elicopter
aruncă de sus pachete
celor prinși într-o încercuire
de înghețuri

După ploaia sahariană

Tu nu vei sosi azi
în parcul dintre blocurile cvartalului
cu vânzători ambulanți
de baloane și înghețată
când o ploaie sahariană sosește
apoi se termină răzgândindu-se
și totul pare oblomovian
cu lumea leneșă ascunsă
după o perdea de cușite
unde penele corbului
sunt file arse de carte
și prin liniștea
de cadetrală înaintea încoronării
unor monarhi tineri
suflete de plumb își aleg trupuri

Străzi mărginașe

Combustia zilei după primele ore de
vârf
când străzi mărginașe
chiamă pașii noștri
așa cum paharul cu lapte
scoate din ascunzișuri șarpele
ca într-un ritual al revoluțiilor fără
revoltă
unde pactizezi cu binele
de dragul altui bine ce va sosi mai
târziu
când orașul se poate liniști
doar întinzându-și brațele de beton
peste câmpul ce-și scrie memoriile
în carnea păsărilor
peste topografia luminată
de trandafirii târzii
priviți cu ochii larg deschiși
și inima mereu complice

La papura verde

Ion Iancu VALE

O piață mică, aproape pustie, ce picotește în căldura miezului de vară. Un chioșc cochec printre multe altele, din placaj și scândură geluită, vopsit în alb, pe ai cărui pereți o mână pricepută pictase ochiuri de lac din care, printre nuferi, răsar mănunchiuri verzi de papură. Sub streșina ce umbrește tejgheaua chioșcului, o firmă – tot albă – pe care scrie cu majuscule verzi: „LA PAPURA VERDE – Unitate pentru desfacerea și valorificarea produselor locale”. În spatele tejghelei o duduie grăsuță, zulfată, așteaptă răbdătoare clientela. Prin geamul de o curățenie îndoielnică se văd aliniate de-a lungul pereților rafturi goale ale căror încheieturi etalează lucrături savante de păianjeni. Către chioșc se îndreaptă un domn elegant, în vârstă. Își scoate pălăria, salutând: „Bună ziua, doamnă!”. Fața vânzătoarei înflorește într-un zâmbet radios. „Bună ziua, domnule! Bine ați venit! Sunteți primul client pe ziua de astăzi!” „Ce vindeți aici, doamnă?” întreabă vizitatorul. „Tot ce se vede, domnule!” și vânzătoarea deschide larg brațele arătând interiorul chioșcului. „Altceva, nimic?” „Depinde ce mai doriți.” Vânzătoarea face complice cu ochiul. „Noduri aveți?” „Desigur, desigur, câte poftiți!” Vânzătoarea este din ce în ce mai volubilă, mai agreabilă. „Ei bine, ce fel de noduri aveți?” „Pe toate gusturile, domnule, forme și mărimi variate.” „Colorate, aveți?” „Bineînțeles! Kaki, vernil, galbene cu buline, roșii cu dungii albe, nuculii...” Mai avem niște produse cu adevărat unice... Cumpărătorul o întrerupe cu o oarecare nerăbdare: „Noduri gordiene aveți?” Vânzătoarea face

ochii mari sub genele-i lungi și-și încrunță fruntea îngustă. „De care?”, întreabă nedumerită. Cumpărătorul explică: „Nodul gordian este un nod special, care nu se desface decât prin tăierea cu sabia.” După un efort de gândire, vânzătoarea îi spune: „Să știți că așa ceva nu avem în magazinul nostru, asemenea sortiment nu este trecut în facturile noastre.” Cumpărătorul spune: „Bine, bine, nu este nici o problemă, astfel de noduri se găsesc peste tot în jurul nostru. Problema e că nu vine nimeni cu o sabie ascuțită să le taie”. Și întreabă din nou: „Dar ceva, așa, mai aparte, nu aveți?” „Ba da, cum să nu?! Avem câteva sortimente în culori foarte tipătoare, e o nebulie.” „Tipătoare? A, nu, nu... mie îmi place liniștea!” „Nu vă fie teamă, spune vânzătoarea, sunt prevăzute cu antifoane.” „Ei, atunci... Și cum le dați? La bucată? La legătură?” „Vai, domnule, se poate una ca asta?!” Fruntea vânzătoarei se încrețește din nou și o grimasă de nemulțumire îi strâmbă gura rujată violent. „Noi nu vindem nodurile decât la litru”. Cumpărătorul dă din mână împăciuitor. „În fine... Dați-mi doi litri și o pungă.” Vânzătoarea îl privește speriată. „Pungă?? Ce să faceți cu punga?” „Cum ce să fac? Să iau nodurile!”, zice cumpărătorul, puțin răstit. „Dar bine, domnule, le puteți lua la sticlă!” „Bine, bine, fie... dar fiți atentă la cântar, data trecută m-ați cam ciupit!” Vânzătoarea sare ca arsă. „Cum vă permiteți? De ce mă jigniți? Eu miros cu atenție ce cântăresc!” „Și eu la fel, să știți. Oricum, vă rog, fiți mai atentă!” Bunăvoința și aerul agreabil al vânzătoarei dispar dintr-o dată total. Gesticulează și strigă de face să zornăie geamurile murdare ale

dughenei. „Cum îndrăznești? De ce mă faci necinstită? Măgar bătrân ce ești! Nici măcar nu mă cunoști, lasă că te aranjez eu!” În acel moment, prin câmpul vizual al vânzătoarei trece un sergent făcându-și rondul. Vânzătoarea începe să strige cu glas strident: „To’ășu’ sergent! To’ășu’ sergent” Sergentul, masiv, impunător, se apropie calm, agale. „Ce se întâmplă aici? Ce-i balamucul ăsta?” întreabă el cu glas neutru, egal și gros. Vânzătoarea arată cu degetul, acuzator către cumpărătorul rămas fără replică. „Individul ăsta m-a jignit cum nu se poate mai rău!” Se smiorcăie și își șterge cu pumnii mici și grăsulii lacrimi imagine. Vă rog să luați măsuri, altfel o să mi se pună un nod în gât și o să fie cumplit!” Sergentul privește crunt la clientul care încearcă fără succes să explice situația. Îl înșfacă de guler cu o mână puternică și-l împinge afară către ieșirea din piață. „De ce cauți, mă, nod în papură? Ia hai cu mine la Post, să te satur eu de noduri!” Vânzătoarea îi urmărește cu privirea și fața iarăși veselă radioasă. În acest timp ce către chioșc se îndreaptă agale un alt client, elegant și în vârstă. Un alt sergent, masiv, impunător, își face agale rondul, prin piața ce picotește în căldura miezului de vară.

SUMMITUL DE LA RĂȘINARI

Mihai POSADA

În zilele de vineri 10, sâmbătă 11 și duminică 12 ale lunii lui Florar 2019, la Rășinari, lângă Sibiu – prima gazda românească, în zilele precedente, a unui summit politic european- au avut loc lucrările celei de-a XXV-a ediții a Colocviului Internațional „Emil Cioran”, desfășurat cu începere de la 1994, când manifestarea aceasta științifică și culturală – ce adună la un loc specialiști și public iubitor de spiritualitate românească din Țară și din afara ei – a fost inițiată la propunerea universitarului sibian Ion Dur, preluată de regretatul poet neerlandez naturalizat sibian Eugène van Itterbeek și a crescut în importanță, până astăzi, ca un brand sibian ce nu poate fi nici diminuat, nici neglijat pe viitor.

Ajuns la o ediție jubiliară, Colocviul ce poartă numele gânditorului de la Paris, originar din Rășinari Sibului, a creat cadrul unui veritabil summit cultural sub coasta Boacii – „muntele magic” al copilăriei invocate cu „nostalgia Paradisului” de desțăratul Cioran, unde s-a regăsit un număr impresionant de cercetători și admiratori ai operei cioraniene, sosiți de la Sibiu și din alte localități ale Țării și din străinătate. Evenimentul a avut un oaspete de

onoare cu totul deosebit, în persoana Alinei Diaconu, venită tocmai „din... Patagonia” imaginată de Cioran în convorbirile cu romanciera, traducătoarea și jurnalista din Buenos Aires, celebră în Argentina și devenită recent membru al Uniunii Scriitorilor din România (USR), la Filiala Sibiu. Strădania acestei recuperări de literatură românească valoroasă, din exilul și diaspora sudamericană în literatura română contemporană, precum și osârdia legată de invitarea tuturor participanților, de aducerea invitatei de la aeroportul din București la Rășinari, se datoresc neobositei energii managerial-culturale a dascălului de literatură Anca Sîrghie, inițiatorul evenimentului acestei ediții jubiliare. Domnia Sa și profesorul de filosofie Ion Dur au jucat – ambii, de pe poziția de cercetători ai gândirii literare românești – și rolul de moderatori ai lucrărilor Colocviului.

Comunicările invitaților au abordat, din varii perspective, aspecte interesante din opera și viața fulminantului moralist al lumii contemporane, declarat de experții europeni drept cel mai mare stilist al limbii franceze, E. M. Cioran, fiul preotului Emilian Cioran din Rășinari, ajuns protopop la Sibiu în anul 1924. Dintre cei șaptesprezece comunicanți invitați, zece sunt universitari, doctori, doctoranzi sau studenți, unii prezenți, printr-o salutară tradiție, și la mai multe dintre edițiile precedente. Numărul mare, poate prea mare al comunicărilor, deși prezentate pe parcursul a două zile, a făcut să pară îngust timpul alocat, duminica fiind rezervată excursiei la Păltinișul de deasupra Rășinariului, comuna în care mai dăinuie și azi casele părintești, de odinioară, ale lui Octavian Goga și Emil Cioran. Niciuna din aceste potențiale monumente istorice de valoare universală nu este până în prezent înregistrată, așa cum s-ar cuveni, în zestrea firească a patrimoniului național căruia îi aparțin. Aceasta, din cauza trăgănelii birocrăției

noastre executiv-nematurizate, parcă în ciuda eforturilor depuse de primarul localității sau de reprezentanții altor instituții din România.

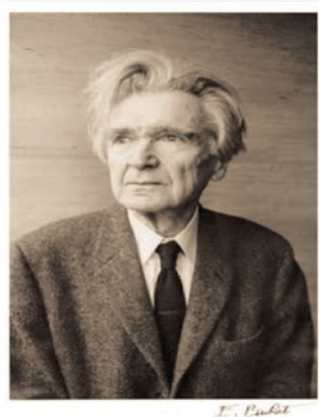
La sesiunea de comunicări din prima zi, după alocuțiunile de deschidere rostite de organizatori, și-au prezentat lucrările: Anca Sîrghie - Emil Cioran, licean la Sibiu, Mihai Posada - Din publicistica națională a lui Emil Cioran – anul 1931, Ada Stuparu (Craiova) - Emil Cioran, întâlniri cu Marin Sorescu, Aurel Goci (București) - Filosofia lui Emil Cioran, trepte și ascensiune, Claudia Voiculescu (București) - Simțirea și speranța lui Emil Cioran, Vlad Bilevsky (București, student la Filosofie) - Emil Cioran și despărțirea de filosofie, Rodica Brad - Tema originilor în corespondența lui Cioran și Doina Constantinescu - Diagramele nostalgiei din arhitectura discursului cioranian. Poeta Paula Romanescu (București) a susținut un emoționant recital de poezie românească din perioada detenției politice a luptătorilor patrioți anticomuniști intitulat Timp de lacrimi și de sfinți, pentru imaginarea a ceea ce s-ar fi întâmplat dacă atât de liberul gânditor de la Paris ar fi rămas în România, o dovadă fiind chiar condamnarea fratelui său Aurel sau a prietenului de o viață întru cugetare Constantin Noica. Cina festivă oferită tuturor de Primărie la o mândră pensiune locală a încălzit prietenii mai vechi sau mai recente, înfiripate între toți participanții, ospătați cu bucate ardelenesti, pâine albă și băuturi de casă, de teasc și de cazan.

A doua zi, 11 mai, slujba religioasă de comemorare a gânditorului și a membrilor familiei sale din cimitirul Bisericii ortodoxe „Sfânta Treime”, oficiată la ora 9 dimineața de patru clerici locali, i-a adunat pe invitații Simposionului în jurul mormântului Cioranilor, situat lângă monumentul vrednicului de pomenire Mitropolit al Ardealului, Andreiu Baron de Șaguna și în apropierea locului de veci al

părinților lui Octavian Goga. Reveniți în Sala de ședințe „Emil Cioran” a Primăriei Rășinari, participanții au ascultat comunicările susținute de: Ion Dur - Adolescența erotică a septuagenarului Emil Cioran, invitata de onoare Alina Diaconu - Emil Cioran și Argentina, Marin Diaconu (București) - Emil Cioran - profesor de filozofie la Brașov, Anca Sîrghie - Întâlnirea lui Emil Cioran cu Franța, Radu Petrescu (București) - Centenar. Preotul Gh. Cotenescu și protopopul Emilian Cioran, oaspeți și gazde la Congresul preoțesc de la Sibiu, martie 1919, Gigi Sorin Sasu (Cluj-Napoca) - Melancolia discursului cioranian, Daniel Ioniță (președintele Academiei Româno-Australiene, Sydney) - Între confuzie și deznădejde - relevanța lui Emil Cioran în situația geopolitică contemporană și Gheorghe Răducan (Râmnicu Vâlcea) Ediții Emil Cioran, în Biblioteca județeană „Antim Ivireanul” din Râmnicu Vâlcea. Actrița bucureșteană Genoveva Preda a adus un elogiu femeii, adresat interogativ-retoric partenerei de viață a lui Cioran vreme de câteva decenii, la Paris și intitulat Unde se duc iubirile, Simone Boué?. A urmat spectacolul Exerciții de admirație Emil Cioran, susținut pe ulițele comunei, în sălile Școlii Gimnaziale „Octavian Goga” și încheiat în fața casei unde a locuit în copilărie Cioran cu familia, de actori ai Teatrului „Aureliu Manea” de la Turda, în colaborare cu Asociația internațională de tineret „Become” din Sibiu.

Alina Diaconu a vorbit despre prietenia sa, datând din anul 1985, cu gânditorul rășinăreano-parizian, dar și despre prietenia legată cu Eugen Ionescu și cu Mircea Eliade, pe care i-a întâlnit de multe ori la Paris, începând de la vârsta de șaptesprezece ani. Apoi a prezentat comunicarea Emil Cioran și Argentina, lansând cu acest prilej și traducerea din spaniolă în românește, datorată Gabrielei Banu, prezentă la lucrări, a volumului de memorialistică Dragă Cioran (Cronica unei prietenii), apărut ca „semnal editorial”, fără editură, din pricina

inertiei neroditoare a salariaților Institutului Cultural Român din București care, rămași în urma evenimentelor, a solicitărilor culturale adresate și a propriilor promisiuni, sugerau o lansare de carte... fără carte, obligând la samizdat autorul întors - după 60 de ani de la emigrare - în Patria Limbii Române, azi, când afirmăm aici 30 de ani de libertate postcomunistă! Cartea are valoarea deosebită a unei culegeri de documente inedite în spațiul românesc, din viața lui Cioran. Sumarul cuprinde dialoguri, convorbiri telefonice, dedicații pe cărți, articole din presa sud-americană, relatarea întâlnirilor

dintre cei doi și despre „iubirile secrete” ale septuagenarului îndrăgostit, părerile unor personalități despre Cioran și zece scrisori păstrate de Alina Diaconu de la marele prieten din Rue de l'Odéon. Cealaltă carte, prezentată de autorul ei, este traducerea în limba engleză a studiului semnat de Ion Dur, cu titlul Cioran. A Dyonisian with the Voluptuousness of Doubt, prin care cercetarea profesorului sibian intră pe piața mondială de carte.

În ziua următoare, duminică 12 mai, oaspeții au vizitat Muzeul Etnografic al Comunei, au urcat în mod simbolic Coasta Boacii, și au fost conduși la Păltiniș, unde își doarme somnul de veci, în umbra vechiului Schit, Constantin Noica. La mormântul filosofului, au asistat la o slujbă religioasă de pomenire. S-a făcut un popas și la cabana în care a locuit în ultimii patru ani filosoful și prietenul de o viață al lui Cioran. În

așezarea de păstori Șanta, parte a stațiunii montane, familia Cioran deținea o casă de vară, unde Emil a scris celebrul volum Schimbarea la față a României, apărut în anul 1936 la editura Vremea.

Organizatorii summitului cultural de la Rășinari merită toată recunoștința și lauda noastră pentru implicarea responsabilă, generozitatea și ospitalitatea dovedite și în acest an: Bogdan Bucur, primarul comunei Rășinari, finanțatoare a manifestării în cadrul Agendei Culturale 2019 prin Asociația „Rășinari - Confluente Europene”, care a asigurat cazarea nesibienilor și masa oferită, după datină, tuturor celor prezenți la eveniment; U.S.R. - Filiala Sibiu, reprezentată de însuși președintele acesteia, condeierul Ioan Radu Văcărescu, care i-a oferit o Diplomă de excelență invitatei de onoare a Colocviului; Liga Culturală din Sibiu, condusă de Anca Sîrghie, care a agrementat chiar și în afara summitului de la Rășinari prima vizită a Alinei Diaconu în Transilvania.

Declarația de la Rășinari a celei de-a XXV-a sesiuni de comunicări științifice prevede deschiderea a două case memoriale, în comună: respectiv Muzeul Goga și Muzeul Cioran. Alina Diaconu a mărturisit că a oferit originalele celor zece scrisori ale sale primite de la Cioran, Bibliotecii Naționale a Franței, mulțumită să le știe în „Sala Manuscriselor” din vechiul Palat Richelieu din Paris, aceasta tocmai pentru că „aici, la Rășinari, nu avea unde să le doneze”. Toate comunicările și conferințele prezentate la această ediție jubiliară vor fi tipărite într-un volum reprezentativ. A fost luată tot acum hotărârea instituirii unui Premiu literar „Emil Cioran” la Rășinari, ce va fi acordat anual în timpul desfășurării edițiilor viitoare ale Colocviului, prin colaborarea între Filiala sibiană a U.S.R., Primăria Rășinari și Liga Culturală Sibiu.

Cum încă ne mai salutăm cu „Hristos a înviat/ Adevărat, a înviat”, facem acum și aici urarea: -Să fie într-un ceas bun!

JURNALUL - probă a sincerității

Vasile FILIP

În viziunea particulară a oamenilor de litere, Jurnalul este o specie literară prin intermediul căreia autorul se destăinuie fără nici o reținere, auto-portretizându-se în tușele cele mai intime, dezvăluindu-se pe sine prin consemnări și comentarii neobținute de tentația firească a autoprotecției. Toate acestea au în vedere evaluarea de ansamblu a chestiunii, care, considerată individual, oferă judecăților de valoare și posibilitatea disocierii, în funcție de fiecare subiect în parte.

Într-o accepție mai amplă, dicționarele rețin o sumedenie de variante ale înțelesului cuvântului jurnal. „Scriere memorialistică în care un autor notează, sub forma unor impresii zilnice, evenimente semnificative legate de biografia sa; jurnal de călătorie; jurnal de bord; jurnal de front; jurnal de actualități, transmis prin radio-televiziune sau cinematograf; jurnal - gazetă; jurnal - registru, folosit în mod special în finanțe și contabilitate” Nu toate dicționarele, însă, fac trimitere și către jurnalul ca literatură, și nu doar de factură istorică. Acestea fiind, în fond, cele mai importante.

Evit să transcriu vreun nume de autor sau vreun titlu de carte, pentru simplul motiv că nu vreau să nedreptățesc pe cineva, dar și fiindcă oricum nu le cunosc pe toate. Ca atare, iau la... țintă doar „Note de jurnal american - vol. 3”, semnat de scriitoarea Vavila Popovici și apărut, în America, în anul 2019. Declar, însă, pe proprie răspundere, că nu numai această carte a scriitoarei născută în Noua Suliță - Hotin, școlită și trăitoare ani mulți în România, devenită... americană adoptivă, rămasă mereu „... suflet în sufletul neamului meu”, m-a determinat să o pun sub semnul sincerității. Toate cele 48 de volume anterioare pot fi considerate, între altele, și ele modele de sinceritate.

Volumul este structurat pe evenimentele desfășurate pe parcursul a trei ani - 2011, 2012,

2013 - și pe luni. Anticipând parcă ceea ce aş putea eu să scriu despre el, autoarea își invită eventualii cititori, încă din primele alineate, în universul mirific al sincerității: „A mai trecut un an, da! Au trecut atâtea ani și mă întreb unde s-au dus? I-am trăit, nu pot să spun că nu i-am trăit, fiindcă timpul i-a măsurat. Nu i-am folosit pe toți cum trebuie? Poate! (...) E adevărat că visam ca și cum viața îmi era veșnică și visele nu ar fi putut avea sfârșit (...) Există lucruri pe care nu aş fi vrut să le fac, lucruri pe care nu ar fi trebuit să le fac, dar, într-adevăr, sunt și multe lucruri de care mă bucur acum că le-am făcut...”

Viața. Viața ca un dar Divin, despre care Nicolae Iorga scria că „... trebuie s-o lărgim și s-o ridicăm cât mai sus”. Și despre care Vavila Popovici scrie, la rândul ei: „Asta înseamnă să nu lenevim, să nu renunțăm la a lucra pentru idealul nostru”.

Iarna îi produce nu numai fiori reci, o duce cu gândul și către „Biserița mea din România” și șoptește, împreună cu George Bacovia: „Te uită cum ninge decembrie...” Și speră în „zile minunate”, fiindcă „... trăiesc, mă mișc și pot face frumos și bun fiecare moment din viața mea, aici, pe noul pământ pe care mă aflu acum”. Iar bucuria, în bună măsură, vine dinspre copii. „7 ianuarie. Ziua Ioanei mele dragi”. Alte date care au marcat istoria unei familii neocolite de bucurii, dar, mai ales, apăsate de destule necazuri. „4 octombrie era ziua bunului meu tată! Este și ziua în care Anca a sosit în America! Și ziua de naștere a uneia dintre verișoarele mele din Germania”. Tot în această zi, Vavila Popovici consemnează în jurnalul său: „Este ziua, iată, în care am primit noua mea carte Poemele iubirii. M-am bucurat singură...” 12 august 2012 - „Ziua lui Dragoș”.

Despre propriile aniversări, Vavila Popovici se exprimă succint: „A trecut și ziua mea. A mai trecut un an al vieții mele!” - 24 ianuarie 2011. „24 ianuarie este ziua mea de naștere. Prietenii știu. Nu m-au uitat (...) Copiii m-au făcut să mă simt bine. Mi-au dăruit două buchete de flori. Seara am fost la restaurant”. A primit în dar „un delicios desert” din partea localului „Second Empire”. Acasă am gustat... pe săturate „tortul pregătit de Ancuța, cu un pahar de vin marca „Cabernet”, preferat de mine...” - 24 ianuarie 2012. „Cea mai frumoasă felicitare pe care am primit-o de ziua mea, și cea mai dragă: La Mulți Ani, Mama! Să trăiești mult, să fii sănătoasă și să scrii mult! Te iubesc! Teodora.” - 24 ianuarie 2013.

Un atentat produs în Arizona de un tânăr cu probleme psihice, soldat cu șase morți și vreo șapte răniți, deși nu unul izolat în Statele Unite, dar și prin alte părți ale lumii, a determinat reacții publice diferite. Comercianții de arme susțin, prin reclamele lor, că nu „Armeleucid oameni. Oameniiucid alți oameni”. Mulți americani se situează pe partea

cealaltă a baricadei. Părerii celor care susțin că violența, răutatea, dușmănia, ura au rădăcini genetice pot fi corectate prin educație, Vavila Popovici le pune o întrebare fundamentală: „Dar când unora le lipsește și voința și educația?”

Descreierați se găsesc, însă, pe toate meridianele și paralele Terrei, care din cer se vede în albastru, de jos – mai mult în negru. Atac sângeros la Oslo. Bilanțul provizoriu este de 91 de morți. 14 decembrie 2012: un tânăr de 20 de ani, după ce și-a omorât mama, „a mers la o școală elementară din Newton și a împușcat mortal 26 de persoane, apoi s-a sinucis”. Evenimentul tragic a impresionat-o și a scris articolul „Atac criminal”. „Veste cutremurătoare din Cernăuți! (...) Românii din orașelul Hliboca (Adâncata), regiunea Cernăuți, au aflat că bustul lui Mihai Eminescu, poetul național al românilor, care urma să fie dezvelit, a fost decapitat de persoane necunoscute, în noaptea de 13 spre 14 iunie”. Cruciada statuiilor a avut, însă, o desfășurare diversificată. Două statui, una a lui Mihai Eminescu (Canada, 2004), alta a împăratului Traian (București). Monumentul din Canada „îl înfățișează pe Mihai Eminescu ca pe un bolnav, îmbrăcat într-o cămașă de noapte, desculț, ca și cum ar fi scăpat dintr-un spital de nebuni”. „Deși împărat, Traian este reprezentat gol, ținând o lupoaică în brațe”. Concluzia autoarei: „Mi s-a părut că batjocorim ceea ce este mai sfânt și mai de preț pentru poporul român...”

În aceste „Note de jurnal american”, scriitoarea cuprinde nu doar fapte cotidiene, și ele conținând anumite semnificații, dar și date cu valoare istorică și culturală intrate în memoria generațiilor. De fiecare dată, „15 ianuarie este ziua de naștere a poetului nostru – Mihai Eminescu”, moment care îi răscolește duioase amintiri și îi produce clipe de înălțare spirituală. În acel ianuarie din anul 2011, un prieten din Paris i-a făcut o mare bucurie. I-a trimis o scrisoare în cuprinsul căreia a reproduș și înscrisul de pe soclul statuii din Capitala Franței a poetului:

„MIHAI EMINESCU
(1850-1889)

LE PLUS GRAND POÈTE ROUMAIN.
LE DERNIER GRAND ROMANTIQUE
EUROPÉENNE PROPAGATOR DE LA
CULTURE FRANÇAISE. DONT
L'OEUVRE EST CONNUE DANS 64
LANGUES ET CULTURES DU MONDE.
L'EGLISE ORTHODOXE ROUMAINE - PARIS
LIGUE CULTURELLE ROUMAINE.”

Evenimente cu ecou internațional: demisia lui Mubarak, la insistențele egiptenilor; Târgul de carte de la Ierusalim, a 25-a ediție, prilej cu care „Premiul Ierusalim” a fost acordat scriitorului englez Ian McEwan. România s-a aflat printre cele 22 de țări participante, iar Eugen Ionescu se află printre deținătorii importantului premiu; un cutremur de 9,0 grade pe scara Richter – cel mai puternic din ultimii 140 de ani, s-a soldat cu 15.000 de morți și 10.000 dispăruți, în Japonia.

Trăiri proprii: retragerea în universul ideilor, împreună cu Emil Cioran, Radu Gyr, Mircea Eliade, Eugen Ionescu, Constantin Brâncuși, Constantin Noica, Rimbaud, Van Gogh; lui Brâncuși îi și dedică două poezii. De la mecanica și fizica cuantică trece la

„Dispoziția pentru lectură”. Astăzi – Imnurile sacre ale lui Pitagora; o plimbare prin magazine o îndeamnă la concluzia că „Fantezia producătorilor este mare. În fond și asta este o artă!”, dar și produsele „costă scump”; întâmpină Paștele cu un eseu: „Lumina din sufletele noastre”; „Am fost la Înviere. La o biserică grecească. Am luat lumină”; acasă, citește din Nicolae Steinhardt: „Creștinismul e dogmă, e mistică, e morală, e de toate, dar este în special un mod de a trăi și o rețetă de fericire”; Poeme, cugetări, metafore –

„Poate că plantele îmi citesc gândurile...”; ca o iubitoare și practicantă a muzicii și dansului, Vavila Popovici nu scapă nici un spectacol de aceste genuri din zona în care trăiește. Alături de lectură și de scris, și aici se află izvoarele împlinirii unei personalități remarcabile. Și remarcată prin lucrările pe care le publică, mai ales în America și în Europa; Veste bună din România: oficialitățile din Argeș au decis să-i acorde distincția de FIICĂ a ARGEȘULUI și MUSCELULUI. Ceea ce s-a și întâmplat – „Pitești, orașul pe care l-am iubit, orașul în care am avut cei mai mulți prieteni din viața mea!”

Contele Dracula a ajuns și în America. În urma vizionării unui spectacol pe seama personajului, care nu are decât o legătură forțată (cel puțin) cu Vlad Țepeș, Vavila Popovici ia atitudine, în scris: „Contele Dracula – Vlad Țepeș – a recurs la o domnie autoritară, a impus supușilor săi virtuțile de bază, cinstea și hărnicia...” În demersul ei apelează la Eminescu („Cum nu vii tu, Țepeș Doamne, ca punând mâna pe ei, / Să-i împarți în două cete: în smintiți și în mișei...”). Dar și la Petre Țuțea, care remarca faptul că în timpul lui Vlad Țepeș „se putea bea apă din

→ Continuare în pag. 38

O recunoaștere la nivel național

Clujeanul Al. Florin Țene este președintele Ligii Scriitorilor Români și un renumit om de cultură al României. Recent, domnia sa a primit un semn al recunoștinței semenilor față de munca sa de zi cu zi, în slujba literaturii de bună calitate din țara noastră.

Parcurem în continuare următoarele:

„Domnule președinte Acad. Alexandru Florin Țene,

Este o onoare pentru Bogdania să vă ofere în cadrul ediției a VIII-a a Festivalului internațional de creație literară Bogdania, 2019 (18 iunie, București, sediul AGIR) o Diplomă de excelență în semn de prețuire pentru strălucita dvs. operă literară, promovarea culturii române și a scriitorilor din LSR pe care o conduceți cu dăruire și deosebită responsabilitate.

Vă doresc mult bine dvs., familiei și tuturor românilor.

Cu aleasă prețuire,

Redactor șef, scriitor Ionel MARIN”

Cu felicitări și prețuire și din partea membrilor Filialei Iași-Nord Est România din cadrul LSR!

DAN TEODORESCU

→ Continuare din pag. 37

fântâna cetății Târgoviște, cu un pocal din aur masiv fără ca cineva să-l fure (...) Vlad Țepeș are meritul de a fi pus pe tronul Moldovei pe cel mai mare voievod român, pe Ștefan cel Mare”.

Omul și scriitorul Vavila Popovici nu este un patriot pătimas, ci unul rațional, demn și cinstit, cu sentimente puternice și cu judecăți drepte. Ea vede și bunele și relele prin care trece acum România și poporul ei. În viziunea ei, noul capitalism românesc este o farsă. Vechile deprinderi nu au dispărut; cei care au fost au lăsat în urma lor continuatori; valorile noi nu pot răzbate la etajele superioare: „Cum să nu se răstoarne sistemul de valori din țara noastră, dar și din multe alte țări, când îi lăsăm pe oamenii care nu au nici un Dumnezeu și nu respectă legile țării să ne conducă (...) Ei nu dau socoteală nimănui (...) au un total dispreț față de oamenii cinstiți (...) se ocupă în continuare de manipularea oamenilor neinformați, care nu cunosc adevărul”.

Fără să-și propună o comparație între America și România, Vavila Popovici nu poate ocoli realități care se văd cu ochiul liber și care sunt general valabile, fie și într-o repede privire asupra stării sociale din lume. Cu durere în suflet, provocată îndeosebi de sărăcia care bântuie tot mai aspru în țara ei natală, scriitoarea remarcă, cu sinceră părere de rău: „N-am crezut că există și oameni săraci în America, până

când nu i-am văzut la intersecții de drumuri, cu pancarte în mâini pe care era scris câte ceva (...) După cum nu am crezut nici când am vizitat Germania, că sunt oameni care trăiesc în sărăcie...” Dar Vavila Popovici are ochi și suflet și pentru fața frumoasă a Americii. Aflându-se în „frumosul și interesantul oraș Baltimore” s-a desfășurat în atmosfera în care „Soarele strălucea puternic și ziua părea îmbrăcată într-o rochie țesută cu fire de aur. Priveam în jurul meu și observam tumultul vieții, observam cât de fascinantă și perfectă părea vizitatorilor viața în propria ei diversitate. Încetul cu încetul, ființa străină care eram, la început bulversată de priveliștea atât de complexă a tot ce mi se dezvăluia, am simțit cum începeam să mă integrez în spațiul respectiv (...) încercând să cuprind cu privirea toată trăirea, viața din jurul meu”.

Trei ani, sintetizați în date memorabile în 362 de pagini de carte, în care dominantă este viziunea unui autor, Vavila Popovici, izvorâtă dintr-o gândire dreaptă, echilibrată, constructivă. Sinceră, în toată alcătuirea. Ca un cititor statornic ce mă consider, aștept cu nerăbdare și cu interes viitoarele jurnale, care să cuprindă intervalul temporal 2013 până în zilele ce urmează, în speranța că bunul Dumnezeu ne va mai ocroti asupra de pământ. Spor la lucru, Vavila Popovici!

Prima copertă – aripă de pasăre celestă aflată în zbor...

VIVAT, CRESCAT, FLOREAT RADIO PRODIASPORA ȘI REVISTA PROLITERA !

George ROCA

Motto:

*„Ți-e dor de țară? Stai liniștit,
Radio Prodiapora e lângă tine!”*

Când am început să redactez această carte nu mi-am dat seama câtă complexitate se va ascunde între copertele ei, câte inimi vor bate la unison pentru a participa la un act scris desemnat unei aniversări de amvergură: sărbătorirea a zece ani de la nașterea unui post de radio iubit și apreciat de minunata echipă care îi dă viață. Deoarece am fost mereu ocupat cu revistele pe care le coordonez nu mi-am putut permite ca timp să ader la o emisiune radio, cu toate că, deseori, ascult cu drag și atenție emisiunile celorlalți colegi.

Într-o discuție avută cu doamna Ecaterina Cîmpean, directorul postului de radio ProDiaspora, am decis să

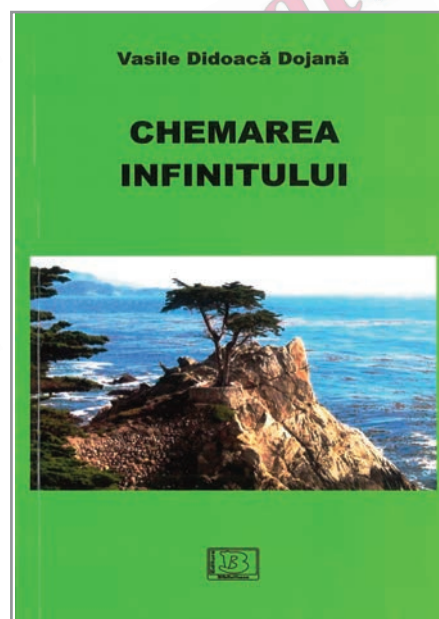
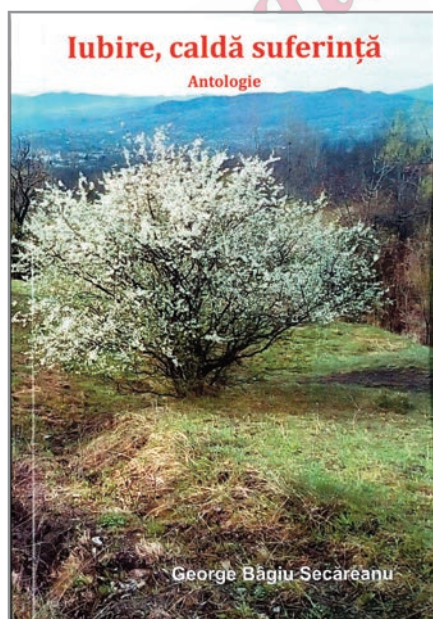
„construim” o revistă adiacentă care să atragă nu numai ascultători ci și scriitori români, sau iubitori de limbă română scrisă, de pe toate meleagurile Pământului. Și astfel, în urma cu opt ani a luat ființă revista „ProLitera”. Am acceptat să devin redactor-șef al acesteia, aducând cu mine corespondenți cu care eram în legătură (de la alte reviste pe care redactam), producatori de literatură care erau (și mai sunt încă) încântați să își publice lucrările în eleganta revistă (creată în spațiul virtual) și webmasterată chiar de directoarea postului de radio. Plăcută la vedere, atrage privirile și pe cei doritori să citească un material sobru, fie el de proză, poezie sau informațional. Cu timpul cititorii s-au înmulțit... și majoritatea au devenit și ascultători fideli ale minunatelor emisiuni de la postul de radio ProDiaspora!

Mulțumesc tuturor colegilor de la radio și de la revista scrisă pentru munca lor prestigioasă, dar și ascultătorilor și cititorilor revistei pentru interesul pe care îl depun pentru a ne cunoaște și pentru a ne face cunoscuți și altora. Fără dâșii nu am putea exista!

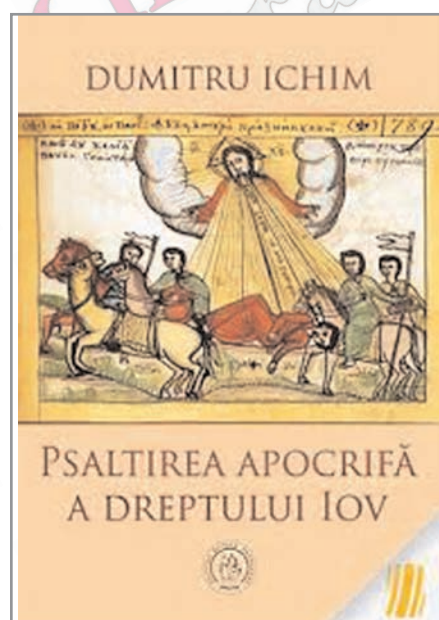
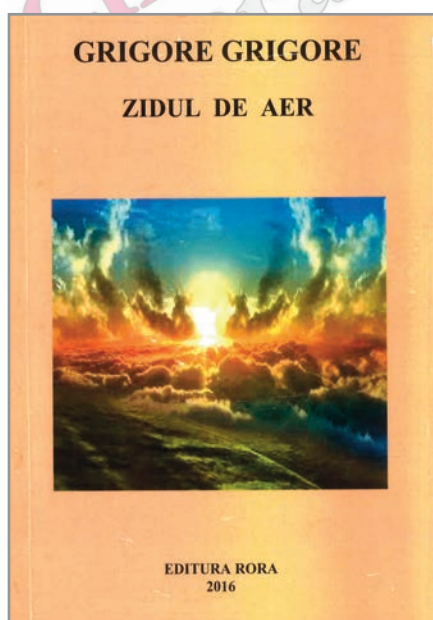
Acum, la aniversarea celor zece ani de existență doresc postului de radio ProDiaspora să dăinuiască cât mai mulți ani, să aibă ascultători fideli pe toate meridianele lumii, iar revistei ProLitera câți mai mulți cititori. Vivat, Crescat, Floreat!

P.S. În anul acesta (2019) sărbătorirea celor zece ani de existență a postului de radio ProDiaspora se va face în localitatea Florești, așezare limitrofă municipiului Cluj-Napoca. Mulțumim pe această cale Primăriei din Florești pentru generozitatea și căldura cu care s-au oferit să ne fie gazde. Am scris special pentru acest eveniment o piesa de teatru în doua acte, o comedie, pe care o dedic tuturor floreștenilor...

Cărți din biblioteca revistei Climate literare

Cogito

*„Nu cel care posedă un lucru este stăpânul lui, ci cel care îl poate distruge”
(Frank Herbert)*

Contact: Tel. 0722 702578 ; e-mail: ioniancuvale@yahoo.com ;

web site: <http://climate.literare.ro>